

קידום נוער - תוכנית היל"ה

השכלת יסוד ולימודי השלמה

מדריך למורה במקצוע מארג שפה

תוכנית לימודים למסלול לימודי תעודה
10 שנות לימוד

כותבות התוכנית:

זיוה אילני אילת כ"ץ

עדכונים: חלק לשוני- ענת בנטוב

2019

תוכן עניינים

3	רציונל התוכנית "מארג שפה"
5	טבלה מארגנת - מארג שפה 8 – 9 - 10 שנות לימוד
6	סילבוס מארג שפה – 10 שנות לימוד

עמודים	פרוט במידת הצורך	נושא
7-16		סוגי טקסטים
17-36	טבלה, גרף, תמונה, עלילון, קומיקס, קריקטורה	טקסטים בלתי מילוליים
37-46		ניתוח טקסט על פי ממדי הבנה
47-49		מבדק הצלחה
50-58	בדגש סיכום בורר	סיכום
59-68		פעילות מסכמת בהבעה והבנה
69-88	בקשת עבודה וקורות חיים	המכתב הרשמי
89-90		לשון- הקדמה
91-97	מערכת הפועל- זמנים, שורשים ובנינים	לשון – מערכת הצורות
98-105	חלקי משפט, סוגי משפט	לשון - תחביר
106-113	שם המספר	תחביר

רציונל התוכנית "מארג שפה"

כדברי הסופר עמוס עוז: " העברית שלנו החדשה חצייה סלע מוצק וחצייה חולות נודדים. הסלע אינו אחיד- יש בו שכבות "סלע בראשית", ישנן אבנים רכות יותר וישנן תרכובות מאוחרות.... ככלות הכול גבולות השפה הם גבולות עולמך...".

התוכנית מארג שפה מתייחסת לשפה כאמצעי תקשורת בהקשר חברתי, התרבותי, ההשכלתי והאישי. רכישת שפה אינה רק אוסף של מיומנויות שניתן לשלפן במצבים שונים, אלא רכישה של ידע, תיאורטי ופרקטי כאחד, על השפה, בתוך הקשרים משמעותיים ומגוונים. השפה מתפתחת תוך כדי פעילות ממשית בתוך הקשר חברתי תומך ותוך כדי אינטראקציה בין רכיבי השפה [דיבור, האזנה, כתיבה, קריאה, וכמובן הידע המטא לשוני]. ההיחשפות והרכישה נעשים בהדרגתיות, על פי תנאי ההקשר (גיל, סביבה, תרבות, יכולות קוגניטיביות), יכולת אוריינות כוללת התנהגויות, תפיסות ועמדות, הקשורות לטקסטים מסוגים שונים, בהם נתקל הפרט בחייו, על מנת למלא אחר הצרכים האישיים החברתיים והתרבותיים. התוכנית "מארג שפה" נבנתה מתוך תפיסה המאמינה בקיום קשר מתמיד בין השימוש בשפה לבין החשיבה על השפה ועל השימושים השונים בה. התוכנית מתייחסת להוראת השפה כאל פעילות של מסירת "מפתחות" המסייעים ללומדים בקריאה, כתיבה, דיבור, הבניית ידע, לשון בהקשר, מבנה משפט תקין. הסוגות הנלמדות משמשות לא רק להרחבת עולמו ולהרחבת אוצר המילים והשפה של הלומד, אלא גם כעזר בלשון הכתובה והמדוברת להעשרת התנסויותיו, ידיעותיו ולשיפור תפקודו בעולם האנושי החברתי.

המטרות

- לעודד את הלומדים להתנסות בקריאה וכתיבה בהתאם לגילם ויכולתם.
- לטפח לומדים בעלי עניין וסקרנות, יחד עם ביקורתיות.
- לחזק את תחושת היכולת והמסוגלות של הלומדים.
- להכיר ללומדים מגוון סוגות המרחיבות את הידע הכללי.
- לשפר אוצר מילים ופריטי לשון בעקבות מפגש עם טקסטים שונים ומגוונים.
- לפתח את השפה על גווניה הרבים.
- לשפר תקשורת בין אישית בסיטואציות לימודיות וחברתיות.

- להקנות מיומנויות להבנת המשמעויות הגלויות והסמויות בטקסט.

בבניית התכנית נלקחו בחשבון גם צרכיה המיוחדים של אוכלוסיית היעד, כלומר תלמידים המגיעים לפרקי זמן קצובים, שבהם הם אמורים להשלים שלבים שלא זכו ללמוד, או שלא עמדו בהם בלימודיהם טרם הגעתם לתוכנית היל"ה. השלמת עשר שנות לימוד היא שלב ביניים בדרך אל מטרת היעד של השלמת חוק חינוך חובה, והמסגרות שלנו עלולות להיות ההזדמנות האחרונה שלהם להגשמת מטרה זו בעודם בגיל המתאים. אי לכך, ההוראה היא בדגש מתן בסיס ידע רחב, המלווה בעבודה ממוקדת ובתרגול רב. מארג שפה הוא מקצוע בסיסי והכרחי להתפתחות וצמיחה לימודית עתידית.

טבלה מארגנת - מארג שפה 8 - 9 - 10 שנות לימוד

מסלול 10 שנות לימוד	מסלול 9 שנות לימוד	מסלול 8 שנות לימוד	קריטריון מארגן
סיפורים קצרים	סיפורים קצרים	פתגמים ומשלים	סוגה/ז'אנר ספרותי
שירה	פתגמים	הסיפור העממי /סיפורי עמים	
טקסט טיעון אמצעים רטוריים	טקסט טיעון אמצעים רטוריים	שאלון, רשימה, טופס	הבעה והבנה סוגי טקסטים
סוגי טקסטים נוספים	סוגי כותרות	טקסט מפעיל	
מכתב רשמי / קורות חיים	מכתב רשמי/חיפוש עבודה	מכתב אישי	
סיכום - בדגש סיכום בורר		תמצית	
טקסטים לא מילוליים	סוגי פרסומות	עובדה, דעה, השערה	
שאלות ותשובות	הבנת שאלה/בניית תשובה.	הבנת השאלה	
תוספות לשוניות אם לא נלמדו במסלול 8-9	חלקי דיבור - טבלה	אוצר מילים: מילים נרדפות, ניגודיות (הפכים)	
מערכת הפועל: שורשים, גופים, זמנים ובנינים	שמות ותארים	מילות קישור סימני פיסוק	
מבנה תקין של משפט	משפחות מילים זמנים וגופים בפועל	חלקי דיבור מילות	
	שדה סמנטי	סמיכות	
תחביר: חלקי משפט וסוגי משפט	משלבים בשפה שימוש במילון	פועל, שם עצם תואר	
	מבנה משפט תקין		

סילבוס מארג שפה - 10 שנות לימוד

פירוט נושאי למידה	הקצאת שעות (45 שעות + 15 הרחבה)	נושא
חלקי דיבור, הבחנה בין פועל לשם עצם, ולתואר, וכן צורות הסמיכות. זמנים וגופים בפועל	5	לשון
מבנה המכתב הרשמי, כתיבת קורות חיים + תרגול.	4	מכתב רשמי
שכנוע, טיעון, הערכה, פרסומת, אינפורמטיבי, סיפורי/תיאורי, עובדות ודעות.	9	סוגי טקסטים
גרף, קריקטורה, עמודה, תמונה, טבלה, עלילון	5	טקסטים לא מילוליים
משפחות מלים, שדה סמנטי, מבנה תקין של משפט; משלבים בשפה.	3	לשון
מאגר של סיפורים, מתוכם יבחר המורה 4. ניתוח סיפור, שאלות ברמות חשיבה שונות, מיומנויות כתיבה + תשובות לשאלות. תרגול מתקדם במילון.	10 - 8	סיפור עלילה קצר. (אם לא למד ב- 9 מחויב ב-4 סיפורים: 1 ממבחר 9 3 ממבחר 10) (אם למד ב- 9, יבחר עוד 2) ממבחר 10)
מאגר של שירים (לאה גולדברג, רחל, רוני סומק, ארז ביטון, יהונתן גפן, הדג נחש, דליה רביקוביץ, ביאליק) מתוכם יבחר המורה ארבעה שירים. ניתוח תוכן ואמצעים אמנותיים.	10 - 8	שירה
מבנה תקין של משפט; ניתוח טקסט, שאלות וכתיבת תשובות.	4	לשון
מאפיינים ומבנה.	4	סיכום

סוגי טקסטים

משך ההוראה: 8 - 9 שעות

מהו טקסט?

טקסט – (תמליל) רצף של מילים שיש ביניהן קשר הגיוני אשר יוצרות משפטים ופסקות. על מנת שהטקסט יהיה ברור וקריא משתמשים במילות קישור אשר מחברות בין המשפטים הקיימים.

טקסט יכול להיות גם ללא מילים – תמונה, גרף, רשימת מספרים וכו'.

אנו מבחינים בשני סוגים עיקריים של טקסטים:

1. טקסט ספרותי

2. טקסט עיוני

לכל סוג מהסוגים הללו יש תת-סוגה.

קיימים סוגים רבים ושונים של טקסטים כגון: ביקורתי, עיוני, אינפורמטיבי, טיעוני, חוויתי, דיון בבעיה, תעמולתי, ידיעה (עיתונאית), פרסומת, מדריך ומפעיל ספרותי וכו'.

ידיעה לגבי סוג הטקסט מאפשרת לקורא להבחין באופיו ובמגמתו העיקריים של הטקסט ובהתאם לכך מסייעת להתייחס לכתוב.

חלק מסוגי הטקסטים הכרתם ולמדתם במסלול 8 או 9

בואו ונכיר סוגי טקסטים נוספים.

בשלב הראשון נעסוק בקריאה מקדימה המאפשרת לזהות את נושא וסוג הטקסט.

קריאה מקדימה = היא פעולה, המאפשרת לקורא לקבל רושם ראשוני על הטקסט מבלי לקרוא אותו. קריאה מקדימה מתבצעת באופן טבעי בחיי היום יום. כאשר אנו בוחרים סרט, הצגה או מופע אנו רוצים לדעת מה צפוי לנו: מי השחקנים? מי הבמאי? וכו' ועל פי זה אנו בוחרים. כך בטקסט שאנו קוראים, כדאי להקפיד על קריאה מקדימה כדי לקבל רקע על הטקסט. קביעת סוג הטקסט חשובה, כי היא מאפשרת להבחין באופיו ובמגמתו העיקריים של הטקסט ובהתאם לכך מסייעת להתייחס לכתוב.

לפני שאנו קוראים טקסט, אנו מתייחסים לנתונים החיצוניים שלו.

תעודת הזהות של הטקסט:

1. כותרת הטקסט - שם הטקסט.

2. שם כותב המאמר.

3. קהל היעד, למי מופנים הדברים? האם למבוגרים, לילדים ועוד

4. תאריך - תאריך בו נכתב הטקסט

5. המקור ממנו נלקח הטקסט, מקום הפרסום.

בואו נלמד, נתרגל להכיר ולזהות את נושא הטקסט ולנסחו בקצרה.

קרא את שני הטקסטים שלפניך וענה:

מה ההבדל בין שני הטקסטים?

טקסט ראשון: יופי של צפרדע

צוירת צפרדע

בצבע השופע.

ואמא אמרה:

"זה יופי של צפרדע!"

אתה אמר מוכשר!"

"אמא, זה צפרדע

זה לא צפרדע!"

הראיתי לאמא

את הצפרדע

בצבע השופע.

אמא הביט בצויר וחשב"

"לפי האולנייט והלנה

זה יופי יש ארנב!"

ואני צוירתי צפרדע

כמו שאני יודע.

טקסט שני: צפרדע

משפחת הצפרדעים היא המשפחה הגדולה ורבתי המינים שבכל המשפחות
הכילוליות במחלקת הדו חיים: יש בה כ-600 מינים, הנפוצים ברחבי העולם.
בסוג צפרדע לבדו יש כ-250 מינים. "צפרדע לבית", החיה בקמרון שבאפריקה,
היא הגדולה שבצפרדעים: אורכה משיג ל-30 סנטימטרים ומשקלה ל-2
קילוגרמים;
הקטנה שבצפרדעים, החיה אף היא באפריקה, ארכה רק 2.5 סנטימטרים.

1. מה המשותף בין שני הטקסטים?
2. מה ההבדל בתיאורים? באופן הכתיבה? בהצגת הנושא? בין הטקסט הראשון שהוא שיר, לבין הטקסט השני המציג קטע מידע מדעי?

מידע על סוגי טקסטים

טקסט אינפורמטיבי - מידעי

אינפורמציה היא מילה שמקורה לועזי, ופירושה מידע, הודעה, ידיעות והסברים. טקסט אינפורמטיבי הוא טקסט, שמטרתו העיקרית להציג עובדות בלי מעורבות אישית של הכותב. גם בטקסטים מסוגים אחרים מצוי מידע, אך שם אין הוא העיקר. טקסט אינפורמטיבי צריך להיות מדויק, מהימן ומעודכן. הכותב חייב להשתדל להיות אובייקטיבי עד כמה שניתן.

טקסט שכנוע - מגמתי

כותב הטקסט משתדל להשפיע על הקורא ולשכנע אותו לעשות מעשים הרצויים לכותב, מפני שהוא מאמין, שאלה מעשים נכונים, כגון נתינת תרומות, עזרה לנזקקים. הכותב משתמש ומסתמך, בין השאר, על עובדות ונתונים, אולם הוא ישתדל להציג אותם בדרך כזו, שתשרת את מטרתו הוא. לעיתים "שוכח" הכותב לציין עובדות אשר נוגדות את דעתו. זוהי חד צדדיות מכוננת. ועל כך נאמר ש"חצי אמת גרועה לעתים משקר".

בטקסט שכנוע:

- טוענים שכולם עושים כך, ואם אתה לא תעשה כך, תהיה יוצא דופן.
- פנייה אישית אל הקורא
- ניסוח משפטים בטון של הטפה, הוראה, ציווי.
- מבנה הטקסט פשוט וברור כדי לא להקשות על הקורא, אלא להבליט את העיקר.
- המשפטים קצרים.

טקסט מדריך - מפעיל

טקסט מדריך ומפעיל הוא טקסט, הכולל הסברים או הוראות איך לבצע או כיצד לפעול, לדוגמה: מתכון להכנת עוגה או שלבי פעולה בעת מצב חירום.

- לעתים יש הקדמה
- הפסקות חייבות להיות קצרות ומדריכות
- בדרך כלל הטקסט כתוב בלשון ציווי
- הנחיות הן על דרך החיוב ורק אחר כך על דרך השלילה
- לפעמים קיימים הסברים לצד ההנחיות

טקסט תיאורי - סיפורי

בטקסט מסוג זה יש תיאור של מאורע, של דמות, או של נוף מנקודת ראותו האישית של הכותב. התיאור מבוסס, אומנם, על עובדות ונתונים אובייקטיביים, אך בניגוד לטקסט אינפורמטיבי בולטות כאן החוויות האישיות של הכותב והתרשמותו. הכותב נעזר בשמות תואר רבים כדי להעביר את החוויה לקורא. בדרך כלל קשה לבטא רגשות במישרין, ולכן פעמים רבות אין נאמרים הדברים בדרך ישירה, אלא בדרך עקיפה. הרגשות של הקורא ותחושותיו נעשות ע"י תיאור המעשים, הפעולות והתגובות.

טקסט ביקורתי

מטרתו של הכותב היא להשפיע על הקורא, שקיבל את דעתו בנושא מסוים. הכותב יכול למתוח ביקורת על מעשה שנעשה או על מחדל, רעיוניות והשקפות, על יצירה של אדם או על תופעה חברתית. בביקורתו מציג הכותב על השלילי או על החיובי שבהם ומותח ביקורת. הביקורת יכולה להיות מפורשת וגלויה, עקיפה או נרמזת. הקורא צריך לזכור כי הכותב מבטא רק את דעתו, ועל הקורא לשקול אם נימוק הכותב משכנעים אותו.

ביקורת יכולה להיות מכוונת ליחיד או לקבוצה.

"ביקורת בונה" - מצביעה על ליקויים, אך גם מציעה דרכים לתיקון המצב.

"ביקורת הורסת" - רק שוללת את הקיים ללא מציאת פתרונות הולמים.

מה בין טקסט עיוני לטקסט טיעון?

הטקסט העיוני מציג עובדות, מושגים, רעיונות. בטקסט כזה אין עמדה ואין דעות. טקסט כזה מעביר לקורא מידע.

טקסט הטיעון – כשמו כן הוא – מציג טענה, דן בה או מנסה להפריך אותה ולהציג דעה מנוגדת. כותב טקסט הטיעון מנסה להצדיק את עמדתו בעזרת הוכחות, דוגמות, נימוקים וכדומה.

לפניכם מספר קטעים קבצו את סוג הטקסט

קראו את הטקסטים הבאים וקבצו את סוגם:

1. לואר ארזוב (במקור לואר צורקבי) (16 ביולי 1955 - 6 בנובמבר 1987) היה למר ישראלי אשר היה פעיל בין השנים 1977-1987. נחשב עד היום לאחד ממובילי המוזיקה המזרחית בישראל ואף אחד האחרים על הכרת המוזיקה היט תיכונית כחלק מההוויה הישראלית. לכה לכינוי מלך המוזיקה היט תיכונית, או מזרחית, אך נודע בכינוי המקוצר "המלך".

במהלך שנת 1987 ארזוב הסתבק בפיליזים בעקבות התמכרותו לסמים. ב-23 ביולי אותה שנה עזר ארזוב מהומה בתחנת מנן דוד אדום בראשון לציון לאחר שאחיו אהשלום פצע אותו בידו בשבר בקבוק. תוק כדי ההמתנה לקבלת הטיפול הפציעותו, נעצר ארזוב בחשד שגנה ארנק של רופאה. הוא שוחרר כעבור זמן קצר לאחר שהתברר שלא הייתה לו יד בדבר. אחרי ששוחרר מתחנת המשטרה, גנה ארזוב אקדח שהיה מונח על הדלפק בתחנה. משטרת ראשון לציון ערכה מצוד אחריו עד שלבסוף נתפס עם האקדח בידו. ארזוב נשפט ונעזר עליו חודש מאסר בפועל, שלאחר ערעור הוחמר לשישה חודשי מאסר בערכאה עליונה יותר. כשיצא לחופשה לקראת סיום ריצויו המאסר, נעצר ארזוב שוב, לאחר שחברתו דאגה על הזמר ישי לוי, איריס, התלוננה שהוא ניסה לאנוס אותה. במהלך שהותו בתא המעצר, ב-6 בנובמבר 1987, נמצא ארזוב ללא רוח חיים כאשר סדין כרוק סביב צווארו, מה שנראה כהתאבדות. בן 32 היה במומו. רב פקד אהרון טל הודיע לאחר מכן, שארזוב לא התאבד אלא ניסה לאיים בהתאבדות ולסחוט מהסוהרים עוד ועוד תחליפי סם. הוא מת כתוצאה מאי ספיקת דם למוח כאשר הסדין התהדק על צווארו, ונטען כי לא יכול להציל את עצמו עקב השפעה חזקה של תחליפי הסם שלקח.

(ויקפדיה)

סוג הטקסט: _____

2. מורשתו של אראב ננויה מחלוקת.

אראב נתפס בעיני רבים כדמות מצוררת מחלוקת, בשל התמכרותו לסמים והעבירות הפליליות שביצע. אחרים מתמקדים בסן המקצועי של אראב ובקולו הייחודי, שהצליח להפוך למ שירים שרתיים לשירים בעלי עוצמה. מותו הפך אותו למיתוס, ובמהלך השנים הפך סיפור חייו לטרדיה סמלית על אורלב של למרים בני עדות המזרח במדינת ישראל. בעיני רבים, נחשב אראב לבורץ הדרכ של המוזיקה המזרחית אל המיינסטרים הישראלי. כיצד יתכן שאדם שהיה מכור לסמים, והיה מצורב הפליליט יהיה דמות נצרכת ודמות לחיקוי צ"י בני הנוצר. אסור לצודד תופעה זו! למר כלה, שאלה קורות חייו אין להשמיצ את שריו.

סוף הטקסט: _____

<http://www.tvland.co.il/DisplayInside.asp?catID=1153&Sno=2&ID=41359>

בחירות הבכרות בישראל / פרופ' רם הופמן , מצובד לפי "חילוק וידע",

13/5/2000

עצרו, מה לדעתכם יוכיח הטקסט שזוהי הכותרת שלו?

לפניכם הטקסט המלא. קראו אותו.

בחירות הבכרות בישראל / פרופ' רם הופמן

לבחירות הבכרות יש יתרונות וחסרונות. אחד היתרונות של בחירות הבכרות הוא שהן מאפשרות בדיקה אובייקטיבית ככל האפשר של רמת הלימודים בבית הספר, כיוון שכל התלמידים בארץ צריכים לענות על אותן שאלות. יתרון נוסף הוא שהבחירות נבדקות בצילום שם על ידי מורים, שאינם מכירים את התלמידים. עם זאת, אחד החסרונות של בחירות הבכרות הוא שתלמידים רבים מתרשמים בצת הבחירות באלף החשיבות הרבה שמייחסים להן והם אינם מסוגלים להתרכז. חסרון נוסף הוא שכתוצאה מהצורך להקיף חומר לימודים רב, נלמד חלק גדול מהחומר בשטחיות. לסיכום, על אף החסרונות של בחירות הבכרות, חשובות הן והכרחיות ביותר לעתידו של כל אדם ואדם.

מצובד לפי "חילוק וידע", 13/5/2000

לאחר קריאת הטקסט כתוב:

1. מהו הנושא? _____
2. האם צדקתם בהשערותיכם? _____
3. לפי מיוצד הטקסט? _____

4. מתוק: "הרפתקאות חמור שכולו תכלת"

"... הנה הוא יושב לו כק, מביט בשימחון ומשתצמט.
חסרים לו סביבו דברים נפלאים. הכול יום - יומי
ואפוק. ואני אומר לו : "לא כק, בחור ! הדברים
המצניינים אינם רק במקום שאינך שם. פקח
צינייט ! הבט באנשים הצוברים על פניך. תן צינייט !
כמה דברים מופלאים תשמע ותדע. הבט דרך
החלון, רואה אתה בית לבן זה שמנוד ? תכף תדע מה
שם !" ואני מוסיף ואומר לו, ומתכוון לכל האנשים :

אינך יודע להביט

הכול מופלא ביותר

האנשים

והחיות

וכל אחד ואחד.

כף רגע נראים הם בצורה אחרת.

רק פקח צינייט רק הסתכל והבין"

(מתוק : "הרפתקאות חמור שכולו תכלת" מאת נחום לוטמן) (פורסט ב

צ.ל.ה 2 - תשנ"ד).

איזה סוג טקסט לפניכם? נמקו

5. משאעים, עלו על הכס (מצודת מכתבתה של נצמי דרוט, מוסף

"הארץ" 2013)

"הציר יכולה להיות הרבה יותר בת קיימא מהכפר, כלומר לקיים את תושביה מבחינת המלון שהיא יכולה לספק להם", כך טוען אייל סמל, שר צע שותפים בדירה בדרוט תל-אביה. יחד הם הפכו דירה ישנה, מולנחת ומלכלכת למוסד מיוחד מאד. את המרפסת ואת הכס הם הפכו לתופעה של ממש: חצר חקלאית. הם הקימו לול קטן לתרנגולות, מילאו ציציט באדמה לרצו ושתלו כל מה שאפשר. כיום יש להם ירקות טריים וביציט טריות והם לא צריכים לרוץ לקנות מוצרי מלון אלה. הם דואאים עם לטיוה הקרקע בעזרת קומפוסטר, שהופק את הלבא הביתי לאדמה פורייה, שבה הם משתמשים לשתייה מחודשת. הם נוקטים עם ה"הלנחה מיטיבה" - לא את כל התוצרת הם קוטפים. הם מאירים חלק ליצירת לרצים שממשים לצונה הבאה. התרנגולות נהנות מלידוליט מסוימים שהם מדליים בשבילן, אבל הן אוכלות עם סוגים שונים של חיפושיות ומקקים שמאצים לאינה, ובכך תורמות את חלקן לאילון.

האינה המפוארת שלהם מספקת להם 20% מתזונתם, ומאפשרת להם עם למכור שתיים, כך יש להם עם הכנסה כספית שמאפשרת רכישת דברים נוספים.

חיים כאלה הם תוצאה של אידיאולוגיה - להוכיח שאפשר לחיות בציר ולספק לצמח מלון ואיכות חיים לא פחות מאשר בכפר. חיים כאלה מצריכים שיתוף פעולה של כל מי שר הבית, כי העבודה רבה. בציר, אנשים חיים קרוב מאד לזה לזה, ולכן יכולים ליצור שותפויות שתאפשרנה לידול מלון מסוג זה. "אם רק היו טורחים לשתי פעולה ולשים דגש על לקיים את המשק האישי, כלומר את הבית, את השכונה ואת הציר כולה, יכלו ליצור עלייה דרמטית באיכות החיים. אנשים יש להם אינה פרטית של צמחי נוי לא מצליחים להאכיל בני אדם. בתקופה שבה יש כל כך הרבה אנשים שאין להם מה לאכול, צריך לחשוב על פתרונות יצירתיים כאלה".

אלה: מהו סוג הטקסט?

טקסטים בלתי מילוליים

משך ההוראה: 4 – 5 שעות

בטקסטים בלתי מילוליים הכוונה למידע המוצג ומאורגן באופן חזותי כלשהו. הוכח שארגון חזותי של מידע, מסייע להבנה טובה יותר של נושאי הטקסט.

מטרות

1. להכיר סוגי טקסטים בלתי מילוליים - תיאורים גראפיים אלו כאמצעי להעברת מידע וממחיש בכל תחומי החיים.
2. אמצעי נוסף להבנת הטקסט.

בפרק זה נעסוק בטקסטים לא מילוליים הבאים:

- טבלה
 - גרף
 - תיאור בעזרת עמודות
 - גרף קווי
 - תמונות וקריקטורות
 - טקסט לא רציף: קטע מקור, טבלה, מודעה.
- נציג כל סוג, נדגים, נסביר ונתרגל.

מורים שימו לב!

התרגולים ברמות שונות - נא התאימו את הפעילויות לרמת התלמידים

חפשו עם הלומדים קטעי מידע מהעיתונים שניתן להפכם לטקסט בלתי מילולי, וההיפך מידע המוצג באופן בלתי מילולי והפיכתו למלל כמו נתוני תוצאות משחקים, מזג אוויר וכו'...

הטבלה

הטבלה מרכזת את הנתונים בתבנית אחת ומסודרת. ארגון המידע והנתונים נעשה באמצעות חלוקת הטבלה לעמודות ושורות, היוצרים תאים בעלי מידע וברי - השוואה.

בכל טבלה יש לפחות 2 עמודות (טורים).

יתרונות השימוש בטבלה:

- הטבלה מאפשרת קבלת מידע באופן מהיר ובולט.
- הטבלה משווה מידע ונתונים בנושאים שונים בעזרת קטגוריות/ערכים/מדדים.
- הטבלה מקלה על הזיכרון וההבנה של נושא מסוים.
- הטבלה מאפשרת לסכם, לעבד נתונים ולהסיק מסקנות באופן יותר מובנה, מובחן, מדויק ומהיר.

חסרונות הטבלה:

- דורשת מיומנות קריאת טבלה.
- דורשת מאמץ מהקורא: אין אפשרות לקרוא את המידע ברצף כמו בקריאת טקסט. לא לכל נתון בטבלה קיימים הסברים מילוליים, אלא רק למה שמשמע ממנה כמכלול.
- חסרות דוגמות למקרים המתוארים בטבלה.

ישנם סוגים שונים של טבלאות:

1. טבלה המרכזת נתונים/מידע על נושא אחד בלבד.
2. טבלה המרכזת נתונים/מידע על יותר מנושא אחד ומשווה ביניהם.
3. טבלה המרכזת נתונים/מידע על יותר מנושא אחד ומשווה ביניהם בעזרת תבחינים/קריטריונים.

קריאת הטבלה:

1. כותרת הטבלה: מסבירה בתמצות רב את מה שמופיע בה.
2. כותרות העמודות - הנושאים שבהם עוסקת הטבלה.
3. אם קיימת עמודה ימנית – לרוב מציגה היבטים להשוואה.
4. מחפשים כוון/ מגמה שניתן למצוא בטבלה.
5. ניסוח קצר של הנושאים/ שבהם עוסקת הטבלה. לדוגמה: נושא הטבלה הוא.....

לפניכם משפטים המסייעים להמליל את הטבלה ואת כתיבת המסקנות הנובעות ממנה:

- הטבלה עוסקת בנושא...
- הטבלה משווה בין... לבין...
- אם נשווה נמצא דמיון/הבדלים בין נתוני הטבלה.
- על פי הטבלה, בולט הנתון הבא:
- מתוך הטבלה ניתן ללמוד

פעילות מספר 1

לפניכם טבלה בה רוכזו ממצאי הסקר שערך משרד החינוך על הרגלי צריכת האלכוהול של התלמידים.

אחוז	סוג המשקה	
43%	שתו יין	1
40%	שתו בירה	2
33%	שתו וודקה	3
15%	שתו קוניאק	4
10%	שתו צ'ראק	5

1. מה נבדק בטבלה זו? _____
2. ציינו שני דברים שניתן ללמוד מהטבלה?

3. תנו שם/כותרת מתאימה לטבלה _____

פצילות מספר 2

לפניכם נתונים אודות שחקני כדורסל מכהי אלקטרה תל - אביב

<http://www.maccabi.co.il/team.asp>

סגל הקבוצה לעונת 2012-13

סגל השחקנים						
מספר	שם שחקן	תאריך לידה	גובה	צמדה	עונות	אזרחות
4	דיוויד גלאן	26/12/1982	1.85	לארד	1	ארה"ב
5	שון גיימס	10/09/1983	2.08	סנטר	2	ארה"ב
6	דווין סמית	12/04/1983	1.98	פורוורד	2	ארה"ב
7	ריקי היקמן	01/09/1985	1.89	לארד	1	ארה"ב
8	ליאור אליהו	09/09/1985	2.06	פורוורד	6	ישראל
9	מורן רוט	10/11/1982	1.82	לארד	1	ישראל
10	גיא פניני	04/09/1983	2.01	פורוורד	4	ישראל
11	ניק קיינר-מדלי	20/10/1983	2.03	פורוורד	1	ארה"ב
12	יואב אחיון	24/04/1987	1.88	לארד	2	ישראל
13	דארקופלאניניץ'	22/11/1990	2.11	סנטר	1	קנאדיה
14	עידן גלאנסון	18/04/1995	2.07	סנטר	2	ישראל
15	איתי שגב	15/06/1995	2.04	פורוורד	1	ישראל
21	סילבן לנדסברג	10/04/1990	1.98	לארד	1	ישראל

1. איילו נתונים מופיעים בטבלה?

2. לפי איזה מדד הוחלט לארען את הטבלה?

משימה:

צליכט לבנות טבלה בת שתי צמודות : צמודה אחת - שמות מחקי הקבוצה. צמודה שנייה- האבה של כל אחד מחקני הקבוצה מהאבה ביותר, לאבה פחות.

1. מי השחקן האבה ביותר? _____
2. מי השחקן הנמוך ביותר? _____
3. מה הפרש האבהים בין שני השחקנים הלאו? _____

פעילות מספר 3 - מיוצרת לראה אבהה יותר

היכנסו אתר של האבה המרכזית לסטטיסטיקה :

http://www.cbs.gov.il/hodaot2000/19_00_237t1.htm

1. אינו טבלה מוצגת לפניכט? _____
2. מה הכותרת/ הנושא שלה? _____
3. אלו מדדים משווים בטבלה? _____

פעילות מספר 4

לפניכם קטע מידע

1. קראו את המידע הכתוב בדף ובקטע הציתון.
2. איילו מדדים תוכלו להכניס לטבלה? מה ניתן להשוות?
3. צרו טבלה והכניסו לתוכה את הנתונים המופיעים בקטע המידע.
4. תנו שם/כותרת לטבלה.

מתוך כתבה "מדד האושר" שהתפרסמה בציתון ידיעות אחרונות בתאריך

5.9.2012

מחקר של ארגון הבריאות העולמי בחן את הבריאות הנפשית והחברתית בקרב בני הנוצר ב-34 מדינות בעולם. המדעם בישראל הקיף כ-5000 בני נוצר בכיתות ו' ח' ו - י' במסגרת המחקר התבקשו בני הנוצר לדרכ את חייהם בסולם של 0 (חיים כרוצים) עד 10 (חיים מצוינים) 50% דרכו את חייהם בציוני 9-10. מסתבר שהננות מאושרות יותר מהבני, אך מספרן של הננות המרזישות בודדות גבוה יותר מלה של הבני.

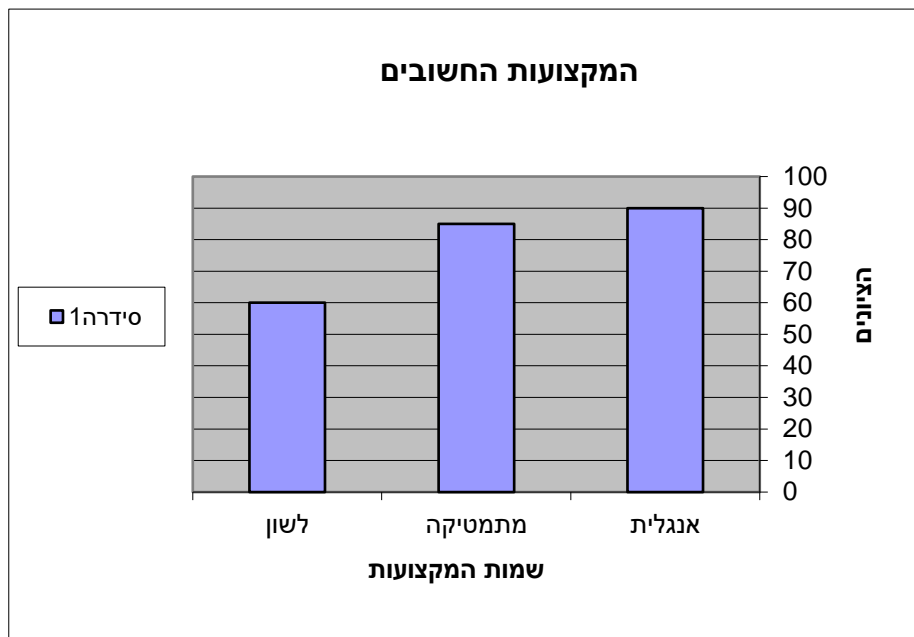
הגרף

גרף הוא כלי עזר המאפשר להציג את הנתונים בצורה הממחישה את התוצאות בצורה ויזואלית. תצוגה כזו קליטה ונעימה יותר לצפייה וקלה להבנה.

גרף עמודות

בגרף עמודות אפשר לראות את חלוקת הנתונים של נושא אחד או יותר. כשיש יותר מנושא אחד אפשר לבחון כל נושא בנפרד, אבל אפשר גם לערוך השוואה בין הנושאים.

לגרף יש שני צירים : ציר מאוזן המיציג את ציר ה-X. ציר מאונך המיציג את ציר ה-Y.

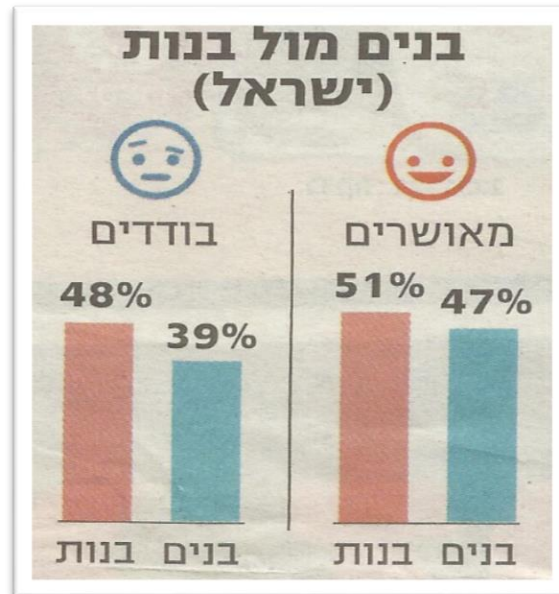
בציאות מספר 1

1. תנו שם/כותרת לארץ הצמודות? _____
2. מה מציינת כל אחת מהצמודות? _____
3. מה מופיע בציר המאונך (מלמעלה למטה) _____
4. סדרו את המקצועות מהציון הנמוך לגבוה _____
5. איזה נתון נוסף ניתן היה להכניס לארץ הצמודות? _____

בציאות מספר 2

בארץ הצמודות שלפניכם מוצגים נתוני מחקר "מדד האושר" שקראתם קודם

1. ציינו מה משוים בארץ הצמודות? _____
2. מה ניתן ללמוד מצמודות אלה? _____
3. האם אתם מסכימים עם תוצאות המחקר? _____

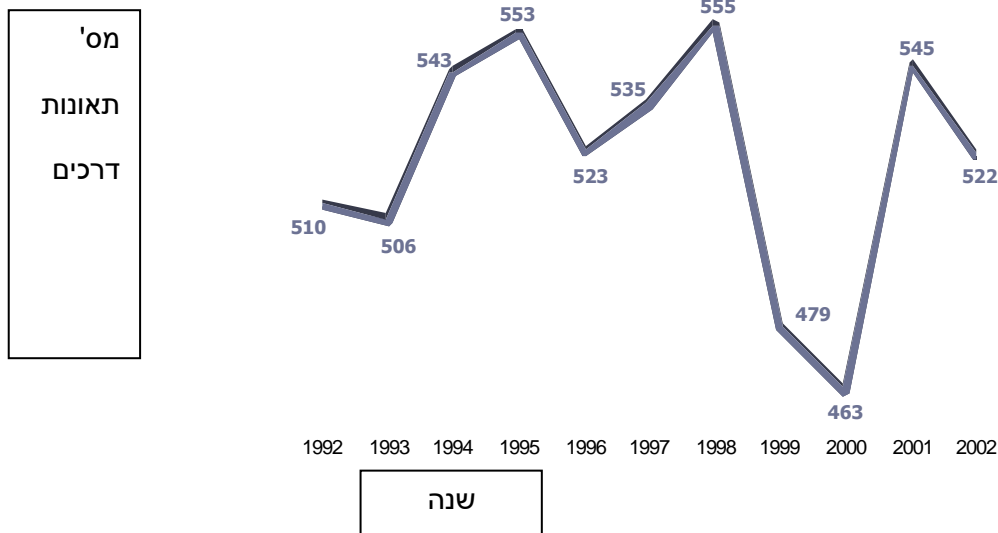

גרף קו

גרף זה מציג קשר בין שני משתנים באמצעותו אפשר לראות מגמות של ירידה או של עלייה ולחזות את ההמשך

פעילות מספר 1

**התבוננו בדרך הבא המתאר את מספר תאונות הדרכים בין השנים 1992 – 2002
וענו על השאלות הבאות:**

1. כמה שנים מתאר הדרך? משנת _____ עד שנת _____
2. באיזה שנה מספר תאונות הדרכים הוא הגבוה ביותר? מה מספרן?

3. באיזה שנה מספר תאונות הדרכים היה הנמוך ביותר? מה מספרן?

4. האם אפשר לדבר על כיוון או מאמה בניתן לראותה בדרך?

5. כתבו שם/כותרת לדרך. _____

תראו

<http://www.israelweather.co.il/week.asp> - עליכם להיכנס לאתר של

תחזית שבועית - נתוני טמפרטורה צפויות במהלך השבוע הקרוב

(בהתאם לעיר המאורית) עליכם לבנות טבלה או לרש קווי בה יופיעו

נתוני הטמפרטורה הצפויה במהלך חמישה ימים בעיר מאוריכט, או
בסמוך אליה.

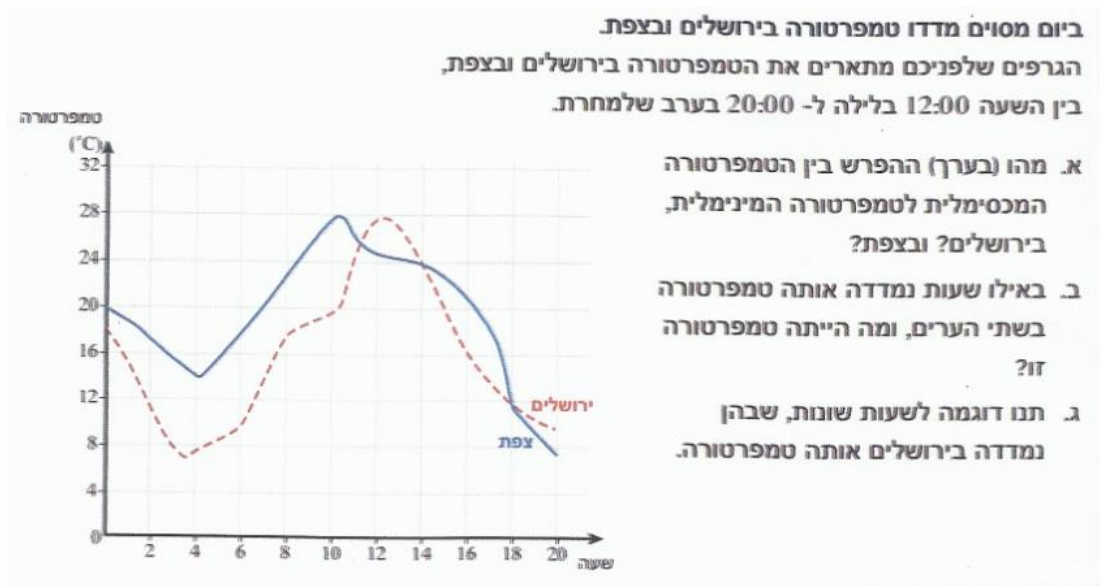
גרף קווי:

1. מהו נוסא הגרף או הטבלה? _____
2. מהו היום החם ביותר בשבוע הקרוב? _____
3. מהו היום עם הטמפרטורה הנמוכה ביותר? _____
4. מה הפרש המצלות (מסרע) בין היום החם ביותר ליום הקר ביותר?

5. ברצונכם לתכנן טיול לדרום הארץ באחד מימי השבוע הקרוב. באילו
יום תבחרו לצאת לטיול? מדוע?

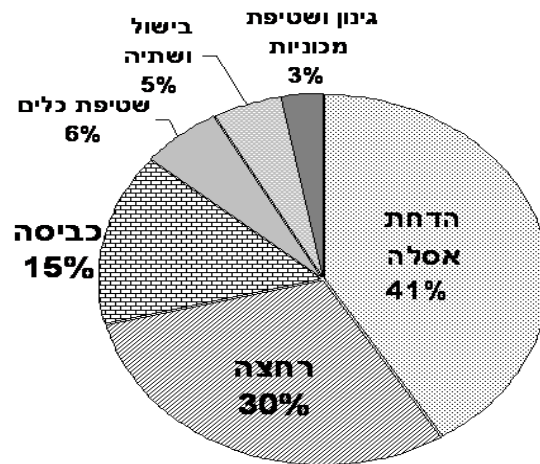
תראו: לפניכם דרכים שלמדת: גרף קווי, גרף עמודות, וגרף עולה.
כתוב שאות לכל אחד מהם כפי שלמדת.

דף מספר 1

דף מספר 2

תרשים 4 - התפלגות צריכת המים הביתית

המללת טבלה

שיעור התלמידים
הרשומים לבית הספר
העל יסודי במבחן
מדינות, 2007 (באחוזים)

המדינה	האחוז מכלל שכבת הגיל
מוזמביק	3
ניז'ר	9
אוגנדה	19
בנגלדש	41
אלקוודור	59
בוליביה	70
טורקיה	71
ברזיל	77
ישראל	88
דנמרק	90
הונגריה	91
קוריאה הדרומית	96
יפן	98
שוודיה	99

מקור: World Bank

1. מה שמ/כותרת הטבלה? _____

2. כתוב במילים שלך, מה מתארת הטבלה צ"כ

המנה הבא:

פתיחה: מה מתארת הטבלה, מה היא בודקת.

למשל: "הטבלה מוצגת 14 מדינות, ביניהן

ישראל", הטבלה מציגה נתונים של.....

סקירת הנתונים: המדד שאותו בודקו, שנה

מדינה למדינה המשותף למדינות, מקומה של

ישראל בטבלה וצד.

סיכום ומסקנות - משפט מסכם המציג את המסקנות שהסקת

מהנתונים בטבלה. למשל, מה ניתן ללמוד על רמת החיים במדינות

שהוצגו, מה ניתן ללמוד על ישראל בטבלה זו.

לסיכום: צרוק דיון עם התלמידים: היתרונות והחסרונות של אופן הצגת

נתונים בטבלה, הצרף צמודות ובצרף קוו.

יש לזכור שחלק מהיתרונות והחסרונות תלויים בתפיסתו של התלמיד.

האם היה לכם מצניין ללמוד נושא זה?
מה היה לכם קלוקשה?
לאיזה סוג טקסט באתי מילולי התחברתם?

טקסט לא רציף- מודעה

מהו טקסט לא רציף, ומדוע הוא נקרא כק? להלן דוגמה

**צריכים מישהו שימור על
הילדים?**
נצרה בת 15 אחראית ואוהבת
ילדים, לשירותכם כהיוכי סיטר
פעלות אחר הצהריים והערב
סולארי - 0527800000

תיאור ומדרש תמונה

תמונה היא מיצג חזותי, התלמיד "קורא" מה שכתוב עבורו בתמונה.

בהוראת תיאור ומדרש תמונה משתמשים בשני מישורים:

מישור גלוי - מיומנות התבוננות, תפיסה ועיבוד חשיבתי. ללשון תפקיד חשוב של תיאור מילולי, הבעה עניינית של תיאור התמונה ויצירתיות.

מישור סמוי - מיומנות חשיבה ועיבוד רגשות, העלאת השערות, הסקת מסקנות.

לתמונות יש עוצמה. לא סתם נאמר "תמונה אחת שווה 1000 מילים"

מטרות עבודה עם תמונות, איורים, קומיקס

- יצירת עניין וטריגר לנושא חדש
- הבהרת והמחשת נושא לימודי
- העשרת השפה
- תרגול ויישום מגוון מיומנויות.

בואו נתרשף!!!

- תארו מה אתם רואים בתמונה?
- איזו רגשות מצוררת בכם התמונה?
- מי מבין המופיעים בתמונה מוצא חן בצנייכם?
- חזרו סיפור לתמונה.
- תנו שם לתמונה.
- תארו שתי תמונות נוספות לזו שלפניכם (אחת לפני, ואחת אחרי).
- כתבו שלוש שאילת הצולמות מהתמונות בתמונה.
- מה ניתן ללמוד מהתמונה? איזו מסקנה ניתן להסיק.

פצילות

1. תארו את התמונות שלפניכם.
2. תנו שם/כותרת לתמונות.
3. הוסיפו שתי תמונות נוספות לצילייה.
4. מה המסקנה בסיפור? מה קורה לאחר התמונות?
5. כתבו 5 שאלות הקשורות לתמונות.
6. האם ראיתם/חוויתם משהו דומה למה שניתן לראות בתמונות? ספרו.
7. כתבו כתבה ציטונאית קצרה לתמונות.

רשמו כותרת לתמונות

- תארו מה אתם רואים בתמונה?
- חגרו סיפור קצר לתמונה.
- שאלו שאלות הקשורות לתמונה.
- תנו שם/כותרת לתמונה.

בקרוב: - כפתור חדש בפייס -
לא עשית לי לייק? ... חכה חכה!
לא ענית לי בצ'אט? ... חכה חכה!
העתקת ממני סטטוס? ... חכה חכה!
לא כתבת לי מזל טוב בקיר? ... חכה חכה!
לא עשית לי שיתוף לתמונה? ... חכה חכה!

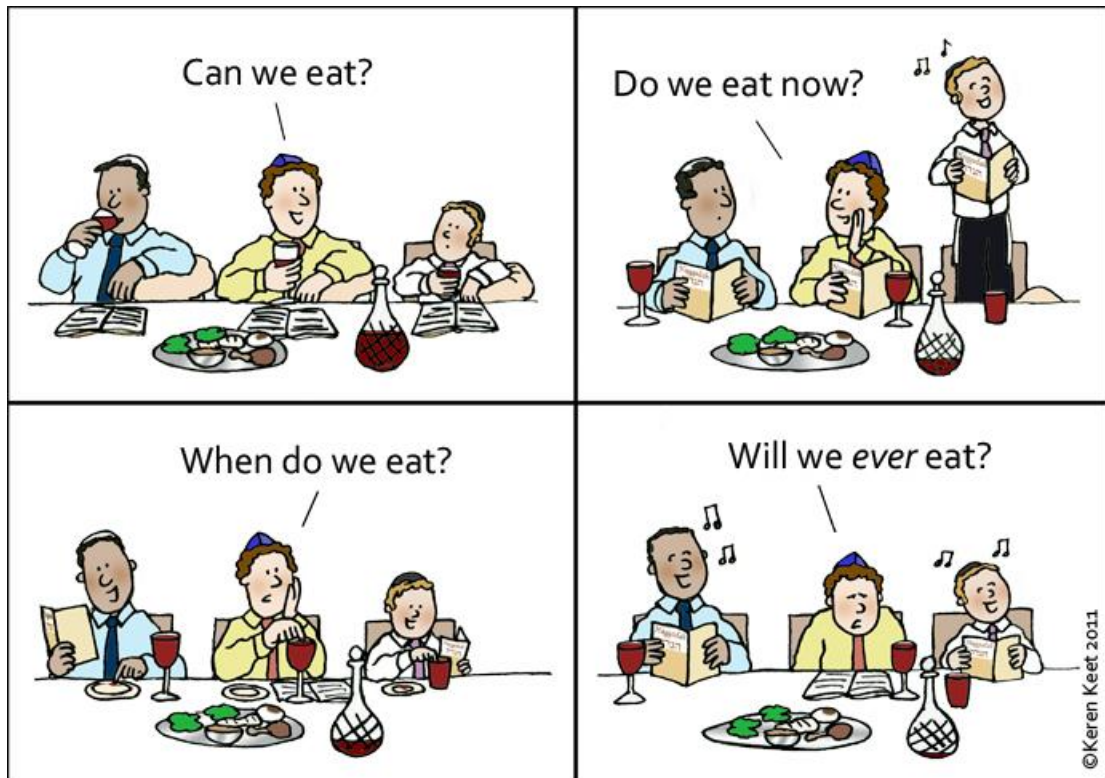

חכה חכה

דואמה לפעילות : מדרכ תמונה - ארבע קושיות

המדור מדרכ תמונה מביא תמונה/איור שמטרתו לצורך חשיבה ודיון, ומהווה פעילות אפשרית עם התלמידים. והפעם: קושיות בלי הסדר, לקראת פסח.

19.03.2013 מאת בשמת כהן

The Four Questions of the Seder

1. תארו מה אתם רואים בתמונות השונות?
2. שאפו שאף אחת על כל תמונה
3. תנו כותרת לאיור

האיור לקוח מאתר jewlariusos, <http://www.aish.com/j/c/119556934.html>, המאיירת [KerenKeet](#)

עלילון - קומיקס - ויקפדיה

קומיקס (בעברית: **עלילון**, אנגלית: **Comics**) היא מדיה גראפית וסוג אומנות בה דמויות אשר מצוירות ברצף ואירועים אשר משתנים מתמונה לתמונה מצטרפים לכדי עלילה. המונח "קומיקס" שימש בתחילה לצורך תיאור רצועות הקומיקס המוקדמות אשר הופיעו בעיתונות והיו בעלי תכנים קומיים, אך בהמשך הפך למונח המתאר את כל סוגי התכנים המופיעים במדיה זו, כולל אלו אשר רחוקים מלהיות משעשעים. רוב הקומיקסים משלבים מילים עם תמונות, כאשר מקובל לרוב לרשום את המלל שהדמויות אומרות בבועה (או "בלון" בעגת הקומיקס) המצוירת בקרבתן ומיוחסת אליהן על ידי מתיחת קטע קטן ממנה לעבר פיה של הדמות הדוברת. פעמים רבות מכונה הקומיקס בכינוי "האומנות התשיעית".

הקומיקס מופץ בכתבי עת, עיתונים, חוברות ובעת האחרונה אף באינטרנט. הקומיקס בא בסוגות שונות: החל מעלילות וסיפורים ארוכים שמתמשכים בסדרות ארוכות של ספרים וחוברות וכלה ברצועת קומיקס קצרה ומצחיקה עם פאנץ' ליינבסופה. הנושאים בעלילות הקומיקס רבים ומגוונים, ביניהם סיפורי הרפתקאות, מתח, הומור, פעולה, גיבורי-על, נבלי-על, פנטזיה, מדע בדיוני, ואפילו מין. גיבורי קומיקס אף זכו לעיבוד קולנועי ולסדרות טלוויזיה, הבולטים שבהם הם סופרמן, באטמן, אקס-מן, ספיידרמן והענק הירוק.

קריקטורה: איור, שמתאר אדם או מצב בצורה מוגזמת, תוך הבלטה מופרזת של פרטים מסוימים, בדרך כלל מאפיינים חיצוניים או נקודות תורפה, במטרה להצחיק ולעתים גם לעורר ביקורת.

* מוזיאון הישראלי לקריקטורות וקומיקס בישראל

<http://www.cartoon.org.il/articles/category.aspx?cat=8>

היכנסו לאחת התערוכות והביעו דעתכם

האם הייתם רוצים לבקר במוזיאון זה?

1. תארו מה אתם רואים בתמונה?
2. חזרו סיפור קצר לתמונה.
3. סאלו סאלות הקשורות לתמונה.
4. תנו סט/כותרת לתמונה.
5. הוסיפו תמונות לאלה שלפניך.
6. מה ניתן להסיק מהתמונות?

תמונה של פיטר ברויגל משחקי ילדים

הכינו פעילות לתמונה שלפניכם

* למורים: הביאו עיתונים יומיים
על התלמידים למצוא כתבות ונתונים המבטאים ומיצגים את הנושא
"טקסטים בלתי מילוליים" שלמדו.

ניתוח טקסט על פי ממדי הבנה

איתור מידע, פרשנות, הערכה וביקורת

מהפטפון עד הפלאפון - עידן האינטרנט והמחשב

עולם המידע נוקש בדלת. האינטרנט הוא מילת קסמים בפי כול. עם בואה של אוטוסטראדת המידע אל פתח ביתנו – כך ממש, אוטוסטראדה בתוך הבית – עולות מספר שאלות קשות מאד.

האם אנחנו מוכנים לחיות בעולם שאין בו פרטיות, עולם שאי אפשר ללכות בו לאיבוד? כי לאדם המודרני יהיה בעוד עשר שנים ארנק אלקטרוני. הוא יהיה שילוב של מחשבון, יומן, כרטיס אשראי מתוחכם, מכשיר איתורית, מחשב משולב בפקס, מכשיר מיקום גלובלי ועוד כמה דברים טובים ומיותרים. בעשור הבא כבר לא נוכל לברוח ולא נוכל להסתתר. הרי כופים עלינו קדמה בעל כורחנו, קדמה טכנולוגית שאינה מונחית על פי ערכים מוסכמים או על פי חשיבה פילוסופית.

הטכנאי ומתכנת המחשבים הופכים ומשנים את חיינו מהקצה ועד הקצה. עם האוטוסטראדות המדוברות נחיה בעולם שאין בו מרחקים. כבר היום אני מסוגל להיכנס מחדר עבודתי עד לחדר הסמוך לחדר המגורים של נשיא ארצות הברית, כלומר, אל חדר המחשב של הבית הלבן. אני יודע בזמן אמת מה קורה בארצות הברית, אני מתעדכן במצב התפרצויות הרי הגעש באוסטרליה ולא מפסיד את ההפקות האחרונות של אולפני הסרטים בהוליווד.

לכאורה, נחיה בכפר גלובלי נהדר, אבל רק לכאורה. למציאות האנושית דרוש מעט מרחק, דרושות הגדרות עצמיות ייחודיות. בעולם שבו אנשים יוצרים קשרים לא אישיים באמצעות המחשב, יש חשש לא קטן ששבב המחשב יחליף את הרגש, שהמקלדת תבוא במקום חוש המישוש, שהמסך יהיה למציאות המוכרת היחידה.

והעולם הוא הרי אחר. אנשים צריכים לגעת אלה באלה, לחוש ולהרגיש, לאהוב ולהבדיל לשנוא. ילדים הגדלים עם פניהם אל המחשב מתרגלים להפנות את גבם לשאר בני האנוש שבסביבתם. (עובד מתוך מאמר בעיתון "מגנט")

למורה: חלקו את הקטע לפסקאות כפי שנדרש בהמשך

הבנת הנקרא

מטרות:

- התלמיד יכיר את מבנה הטקסט, כותרות ראשית ומשנית.
- התלמיד יתנסה ביישום מיומנות זיהוי משפטי מפתח וניסוח רעיון מרכזי.
- התלמיד יבין את השפעת קדמת הטכנולוגיה על עולמו הפרטי של האדם.

פעילות טרום קריאה:

שלב א'

- שימוש בכותרת על מנת לשלוף ידע קודם, חיבורו לידע חדש והרחבת סכמות זיכרון קיימות על ידי ביאור מושגים ומהות הקדמה הטכנולוגית.
- הצגת דף אשר יכיל פריטים מגוונים, כגון: טלוויזיה, רדיו, פטפון, די.וי.די, טייפ, מחשב, וכו', בעזרתו נבקש מהתלמידים למקם את הפריט על פי סדר הופעתו על גבי רצף כרונולוגי (מה קדם למה, ללא שנים).

שלב ב'

- חלוקת טקסט, הפניית תשומת הלב של התלמיד לכותרת המשנה, מיקוד התלמיד בפריט אחד (המחשב והאינטרנט) מתוך מגוון הפריטים אשר מייצגים את קדמת הטכנולוגיה והשפעתו על אורח חיינו.
תוך כדי הקראת הטקסט על ידי המורה – יש להסביר מילים קשות והבהרת מושגים המופיעים בטקסט והוספתן למילון הרחבת אוצר מילים לשם וידוא הבנה.
אוטוסטראדה: כביש מהיר המיועד לזרימת נפח תנועה גדול במהירות גבוהה.
גלובלי: התרחבות קשרים פוליטיים, כלכליים ותרבותיים על ידי התפתחות אמצעי התקשורת והאינטרנט.
חשיבה פילוסופית: תחום העוסק במהות העולם והאדם מההיבט המוסרי, הבחנה בין טוב לרע.

בסוף הקריאה המורה ישאל

- מהו סוג הטקסט? – מגמתי.
- מהו תחום חיים? – טכנולוגי..

שלב ג' הבנה ופרשנות

- לאחר סיום הקריאה התלמיד מתבקש להתאים בין משפטים המכילים את הרעיון המרכזי לבין הפסקאות בטקסט:
- פסקה ראשונה: כיצד יראו חיינו עם המשך התפתחות הטכנולוגיה.
- פסקה שנייה: יתרונות החיים בעידן הטכנולוגי.
- פסקה שלישית: חסרונות החיים בעידן הטכנולוגי.

שלב ד'

תיהלך טקסט, ופרשנות.

- היות שהטקסט הנו מגמתי אשר מציג עמדות בעד ונגד, התלמידים יתבקשו לסמן את מילות הניגוד אשר מופיעות בטקסט. ניתן להיעזר בטבלת מילות הקישור הנמצאת ברשותם.
- חלוקת טבלה לתלמידים בה יופיעו הקריטריונים להשוואה בין יתרונות וחסרונות התפתחות המחשב והאינטרנט.

קריטריונים להשוואה	יתרון	חסרון
פרטיות		
נוחות		
יצירת קשרים חברתיים פיתוח יכולות בינאישיות		
תקשורת גלובלית		
נגישות למידע		

שלב ה' – שאלות חשיבה

יישום ותרגול של מיומנות הפקת רעיון מרכזי של הטקסט, באמצעות שאלה מכוונת - מהו הנושא בטקסט?

הטכנולוגית טומנת בחובה יתרונות רבים, אולם חסרונותיה עלולים ליצור נזקים בלתי הפיכים בדרכי התקשורת בין בני האדם.

ת"ז לטקסט

תאריך – לא נכתב מתי פורסם.

הכותב – לא נכתב מי כתב את הכתבה.

המאמר הנוכחי – עובד מתוך מאמר מהעיתון "מגנט".

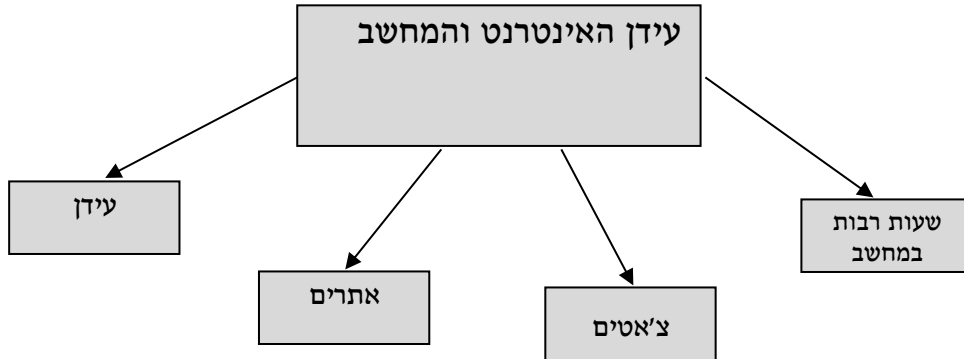
מטרת הלמידה – חיבור בין ידע קודם לידע חדש.

שאלה לתלמידים – מה אפשר להבין מהכותרת "מהפטיפון ועד הפלאפון"?

ההנחה – בעידן הפלאפון יהיו תלמידים שאינם יודעים מהו "פטיפון". פטיפון – הנו מכשיר להשמעת תקליטים. יש לו מנוע חשמלי ורמקול קבוע. בעבר נקרא גם גרמופון.

כותרת משנה – עידן האינטרנט והמחשב.

שאלה לתלמידים – מהו עידן האינטרנט והמחשב לגביכם?

הסבר מושגים לפני קריאה

1. **אוטוסטראדת מידע** - זוהי מטפורה של עולם המידע במקום הכביש הארוך והרחב לתנועה מהירה וללא מעצורים. כאן הכוונה לרשת תקשורת רחבה, מגוונת ומהירה המובילה אותך למידע.
2. **כפר גלובלי** - גלובלי פירושו כוללני. באופן מילולי הכוונה: כפר כוללני. בעבר: לכל כפר ולכל מדינה הייתה ייחודיות בזהות התרבותית והלאומית (מאכלים, לבוש, שפה וכו'). כיום: כל העולם הוא כפר גלובלי אחד גדול. יש מחיקת גבולות ואיחוד (כמו האיחוד האירופי), זהות כוללנית ותרבות משותפת. הסיבה לשינוי - הטכנולוגיות מוחקות זמן ומרחב, מאחדות שבטים ולאומיים לכפר גלובלי, הומוגני ואחיד.

ב. רמת ההבנה והפרשנות

1. **תיהלוך הטקסט** - בטקסט ניתן לנו תיאור היתרונות והחסרונות של עידן האינטרנט והמידע.

היתרונות	החסרונות
----------	----------

שליטה מלאה - אינך הולך לאיבוד. דוגמה, הארנק האלקטרוני.	אין פרטיות – אין לאן לברוח ולהסתתר.
עולם שאין בו מרחקים - אתה יודע בזמן אמת מה קורה בעולם. דוגמאות: הבית הלבן, הר געש וסרטים בהוליווד.	כופים עלינו קדמה בלי הסכמה - בקדמה אין ערכים מוסכמים או חשיבה פילוסופית.
מסקנה - לכאורה עיירה גלובלית נהדרת	אין לאדם הגדרת עצמיות וייחודיות.
	יש חשש שהשבב יחליף רגש והמקלדת תחליף את חוש המישוש.
	מסקנה – המסך הוא המציאות המוכרת והיחידה.

2. מסקנה מהמאמר - המסך יהיה המציאות המוכרת היחידה.
3. רעיון מרכזי - אנשים צריכים לגעת, לחוש, להרגיש, לאהוב ולשנוא...דבר שעידן האינטרנט אינו מאפשר.
ניתן לשאול שאלות כגון:
1. האם אתם מרגישים שאתם חיים ושומרים על הייחודיות שלכם או שאתם חיים "בכפר גלובלי"?
2. מה לדעתכם ניתן לעשות כדי לשפר את מצבם של האנשים בעידן האינטרנט?

פטיפון

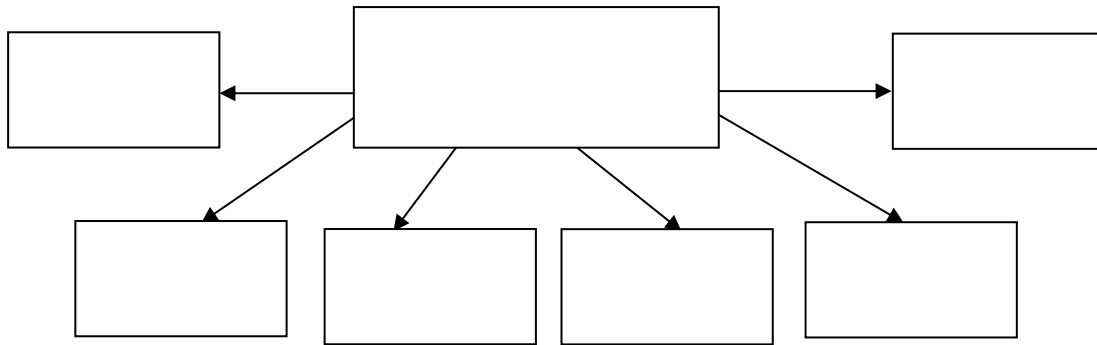
פיסקה ראשונה

1. סמן את התשובה הנכונה:

מי נכנס לתוק ביתנו?

- א. עולם המידע.
 ב. אוטוסטראדת המידע.
 ג. עולם המידע, האינטרנט, אוטוסטראדת המידע.
 2. מהי השאלה לגבי החיים בעולם שלנו?

3. מה צפוי לגבי המודרני בעוד עשר שנים ומה ייכלל בעולמנו?

4. מה לא נוכל יותר לעשות?

5. מה כופים עלינו בלי הסכמתנו?

- א. את האינטרנט.
 ב. קדמה טכנולוגית.
 ג. מכשיר פקס.
 6. מי לדעתך כופה עלינו את הקדמה הטכנולוגית?

מה אין מאחורי הקדמה הטכנולוגית?

א.

ב.

פסקה שנייה

7. מי הם אלו ששנים את חיינו?

א.

ב.

8. ציינו את 4 הדוגמאות בפסקה המתארות את הצוקדה שאוטוסטראדות המידע מקצרות מרחקים:

א.

ב.

ג.

ד.

פסקה שלישית

9. מה הכולונה ב"לכאורה"?

א. בראייה צמודה.

ב. כמו לכה שקופה שצושה אור.

ג. למראית עין, על פני השטח, בראייה שטחית.

10. מה הכולונה "כפר גלובלי"?

א. ציר קטנה מבודדת מכל הצופים.

ב. ציר קטנה שיש בה הכול והיא קשורה בתקשורת עם כל הצופים.

ג. כפר קטן ליד ציר גדולה.

11. למציאות האנושית של המקום בו אנו חיים דרושים 2 דברים:

א.

ב.

אלו חששות יש "בכפר הגלובלי"?

א.

ב.

ג.

12. כותה המאמר מביע למסקנה שהצופים צריכים להיות אחרי, איך צריכים האנשים לנהוג?

13. מה קורה לילדים האדלפים עם פניהם אל המחשבה?

14. מהי הכוונה במשפט: ילדים מפנים את דעתם לשאר בני האנוש שבסביבתם?

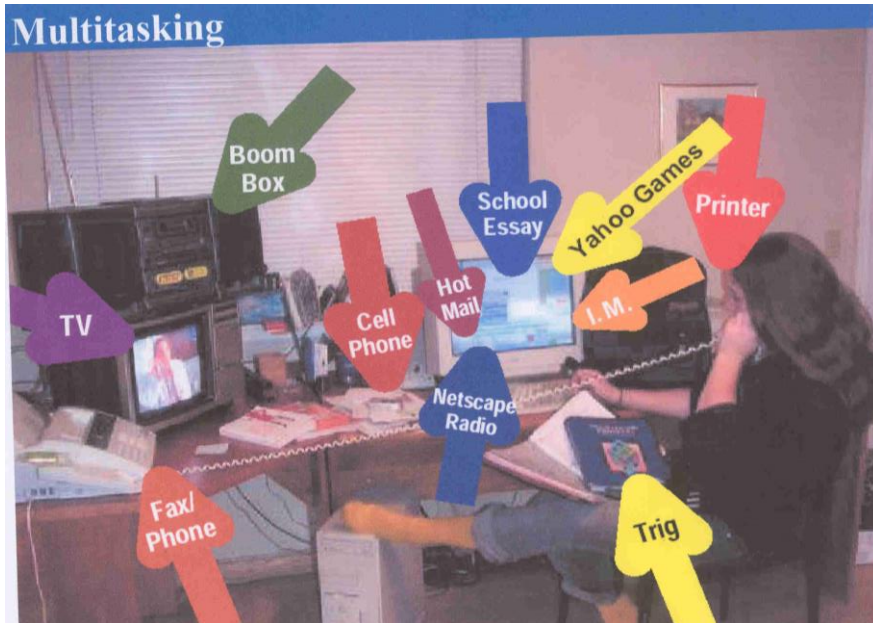
15. מלאו את הטבלה בנתונים והוסיפו את דעתכם לגבי % השימושים של האינטרנט בשנת 2006.

השימוש	% - 2001	% - 2006
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

16. לאחר שקיבלתם טבלת השוואה, כתבו איזה שימוש השתנה באחוזים ונסו להסביר מדוע השתנה.

MULTITASKING – שולחן העבודה הרב-משימתי

הביטו בתמונה המתארת את שולחן העבודה הרב-משימתי של התלמידה.

1. כתבו איילו משימות ניתן לעשות על שולחן עבודה זה:

- _____ .א
- _____ .ב
- _____ .ג
- _____ .ד
- _____ .ה
- _____ .ו
- _____ .ז
- _____ .ח
- _____ .ט

2. איילו משימות הייתם מסוגלים לעשות בו בזמן (באותו הזמן)?

3. תלמידים רבים מבליט שעות רבות מול שולחן עבודה כלה. מה לדעתכם
הם היו יכולים לעשות במקום זה?

מבדק הצלחה

הנחיה: צנו על 6 מתוק ד השאלות. שאלה ד היא חובה.
בהצלחה!

1. מהי אוטוסטראדת מידע?

- א. אוטוסטראדה שבה כל מכונות חדישה מכילה מידע טכנולוגי חדש.
ב. רשת של תקשורת מחשבים רחבה ומאונת המובילה מידע במהירות.
אוטוסטראדה מהירה שבה הנהג צריך מידע רב כדי להגיע ליעד שלו.
2. מדוע בעידן האינטרנט והמחשב לא תהיה לנו פרטיות, לא נוכל לברוח
ולא נוכל להסתתר?

3. מי הם אלו שמניט את חיינו מקצה לקצה וכופים עלינו הקדמה
טכנולוגית?

4. רשמו 2 דוגמאות לכך שאתם מסוגלים לדעת מה קורה בזמן אמת
במקומות רחוקים

5. מהו "כפר גלובלי" ?

- א. עיר קטנה ומבודדת מכל העולם.
ב. עיר קטנה שיש בה הכסף והיא קשורה בתקשורת עם כל העולם.
ג. כפר קטן ליד עיר גדולה.
6. כתבו נכון או לא נכון, לפי המאמר
א. לאדם אין בעיה לשמור על פרטיות בעידן האינטרנט. _____
ב. כופים "ומכריחים" אותנו לקבל את הקדמה הטכנולוגית. _____
ג. אי אפשר לדעת בזמן אמת מה קורה במקומות רחוקים בעולם. _____
ד. אנשים יוצרים קשרים לא אישיים אלא באמצעות המחשב. _____
ה. ילדים הצדלים עם פניהם אל המחשב מתרכללים להפנות את לבם לשאר
בני האנוש סביבם. _____

7. כתבו 2 יתרונות ו- 3 חסרונות של צידן האינטרנט

יתרונות:

..... א.

..... ב.

חסרונות:

..... א.

..... ב.

..... ג.

שוויון בין המינים

כיום, כמעט בכל מקום בעולם, יוצאות הנשים לעבודה כדי לממש את עצמן ואת יכולתן לפתח קריירה מקצועית. בנוסף, עבודת האישה מגדילה את הכנסות המשפחה (שתי משכורות – זו של הגבר וגם זו של האישה) ומאפשרת ליהנות מרמת חיים גבוהה.

שוודיה היא אחת המדינות המיוחדות והיחידות בעולם שבה השוויון בין המינים מעוגן בחוק ובאורחות החיים. 80% מהנשים עובדות מחוץ לבית. האבות מרבים להשתתף בגידול הילדים ולעסוק כמו הנשים גם בעבודות הבית.

הנשים בשוודיה זוכות בשוויון הזדמנויות בעבודה. השוויון בשכר קבוע בחוק. האישה בשוודיה יכולה לעבוד בכל מקום, בכל סוג עבודה ובכל שעות היום והלילה, ללא הגבלה. כתוצאה ממצב זה יש בשוודיה נשים רבות העובדות בתפקידי מפתח. לדוגמה, 33% מחברי הפרלמנט ו-75% מחברי הממשלה הם נשים.

דוגמה נוספת לשוויון בין המינים בשוודיה היא חופשת הלידה. בשוודיה נקבע חוק כי ההורים יכולים להחליט ביניהם מי יממש את החופשה המוענקת לאחר לידת התינוק. ואמנם, במשפחות רבות מעדיפה האישה לצאת לעבודה מיד לאחר הלידה כדי לא לפגוע בהתקדמותה המקצועית, והגברים נשארים בבית עם התינוק. כתוצאה מכך ניתן, לא אחת, לראות גברים שוודים בחופשת לידה כשהם מטיילים בבוקר עם עגלת התינוק.

למורים - הכינו יחד עם התלמידים פעילות דומה לקטע זה

סיכום

- תפקיד הסיכום הוא לדלות את עיקרי הדברים מתוך הטקסט, לקשר ביניהם ולארגנם ברצף הגיוני.
- סיכום טוב ממצה את הנאמר בטקסט ומסייע בהבנת עיקר תוכנו, גם ללא קריאת הטקסט עצמו.
- סיכום ניתן לערוך בצורות שונות ומטרת הסיכום היא המכתיבה את דרך ביצועו.

סוגי סיכומים :

1. הסיכום הכולל
2. הסיכום הבורר
3. הסיכום הממזג

סיכום כולל: סיכום הוא עיבוד האינפורמציה שמזרים הכתוב. סיכום כולל מתייחס לעיקרי הדברים.

סיכום בורר: סיכום המתמקד בנושאים מסוימים מן הטקסט, על פי דרישת המשימה. בסיכום בורר הכותב מסכם את טקסט המקור או רק חלקים ממנו ומשלב אותם בטקסט שהוא כותב. בסיכום כזה נכלל רק מה שרלוונטי לצורכי הכותב. בסיכום בורר נדרש הכותב להתמקד רק במה שנתבקש. הוא צריך למצוא פרטים ולדלות אותם מן הטקסט.

בסיכום בורר יתבקש התלמיד לזהות היבט מסוים בטקסט ולסכם את כל מה ששייך לאותו היבט.

כתיבת הסיכום

1. הרעיון המרכזי בטקסט המקורי יהווה את עיקרו של הסיכום. יש להרחיבו ולפתחו בעזרת משפטי המפתח העיקריים ולהוסיף לו פרטים החיוניים להבנת הטקסט (מילים מכלילות או ביטויים מכלילים יכולים לבוא במקום מספר מילים המפרטות את העניין).
 2. ניתן להוסיף מילים או משפטים לקישור בין משפטי המפתח, שבררנו מתוך הטקסט המקורי.
 3. יש להקפיד על רצף הגיוני ועל קישוריות- בין המילים והמשפטים בסיכום.
 4. לסיכום המוכן יש להוסיף פתיחה, ורצוי אף סיום.
 5. להזכירכם, סיכום טוב ניתן להבנה גם ללא קריאת הפסקה.
- סיכום בורר** הוא סיכום המתייחס לדברי **כותב הטקסט בחלקים** מתוך הטקסט.

תוכנו של הסיכום מתמקד בנקודות מסוימות שעליהן נדרש המסכם להתייחס במטלת
ההבעה.

למשל, מטלת ההבעה היא:

כתוב סיכום, ובו התייחס לתכונות ה....., לשימושים שעושה בו האדם ולאופן
התפתחותו במהלך המאה הקודמת

במטלה 3 רכיבים:

- התייחסות לתכונות
- לשימושים
- לאופן התפתחותו

כיצד נכתוב סיכום בורר כהלכתו?

שלבי הסיכום:

1. שלב הקריאה: קראו את הטקסט בשלמותו .
2. טרם כתיבה :
ענו על השאלות הבאות אשר באמצעותן תוודאו שהבנתם את הטקסט:
 1. מה נושא הטקסט ?
 2. מה נאמר בטקסט על הנושא ?
 3. מה מטרת / כוונת כותב הטקסט ? (ליידע , להסביר תופעה /מקרה, לתאר תופעה/מקרה, לבקר תופעה/ מקרה וכו').
 4. מהי הסיבה לכתיבת הטקסט ? מה גרם לכותב לכתוב את הטקסט ?
 5. מה עושה כותב הטקסט כדי להבהיר את כוונותיו / מטרותיו לנמענים ? (מביא דוגמאות, מציג נתונים, משווה בין נתונים, מתאר תופעה וכו').

3. שלב ההתארגנות לכתיבת הסיכום הבורר:

- א. קראו שוב את המטלה הנדרשת.
- ב. אתרו בטקסט את הפסקות או את המשפטים המתייחסים לרכיבי המטלה (היכן בטקסט מצוי תיאור פריטי המטלה?).
- ג. סמנו את המשפטים ששייכים לכל רכיב.
- ד. צרו משפט מכליל או כותרת תוכן לכל פסקה.

4. שלב הכתיבה

בסיכום חייבים להימצא 3 רכיבי מבנה (או 2 בלבד).

א. פתיחה

הפתיחה תכלול את תעודת הזהות של הטקסט ואת נושא הטקסט/ מטרת הטקסט תוכלו להשתמש בניסוח הבא :

הטקסט " _____ " שנכתב על ידי _____ עוסק ב/דן ב/ מתאר את/מציג את/ מסביר/מנסה לשכנע _____

ב. גוף הסיכום - התייחסות לפריטי המטלה

גוף הסיכום יכול משפט פתיחה מכליל ע"פ המוצע להלן:

לדוגמה: "כותב הטקסט מתייחס לתכונות ה....., לשימושים שעושה בו האדם ולהתפתחותו במאה הקודמת."

- עתה העתיקו את משפטי המפתח שסימנתם או את הכותרות שניסחתם בשלב ההתארגנות לכתיבה. (שלב ג').
 - הרחיבו כל משפט לפסקה תוך התבססות על תוכן הטקסט : הוסיפו פרטים חשובים מתוך הטקסט המתייחסים לרעיון המרכזי של הפסקה. (במקרה שהכותב מעלה דוגמאות יש לציין את מספר הדוגמאות שמעלה הכותב ואת הנושא המשותף לכולן מבלי לפרט אותן . מוצע הניסוח הבא : כותב הטקסט מציג דוגמאות העוסקות בנושא)
- לשון

- השתמשו בתבניות לשוניות המתייחסות לכותב הטקסט:
 - לטענת כותב הטקסט, - לדברי כותב הטקסט,
 - כותב הטקסט טוען ש - כותב הטקסט מתייחס ל...

- השתמשו במילות קישור מגוונות (המבטאות קשרים לוגיים שונים: בנוסף לכך, כמו כן, לכן, אבל, וכו') בין המשפטים או בין הפסקות.
- השתמשו (אם צריך) במאזכרים מתאימים ומגוונים.

זכרו:

- אין להשתמש ביותר מ - 2 מילות קישור במשפט אחד!
- מומלץ להשתמש ב - 2 מילות קישור שונות (לפחות) אך לא מעבר לכך.
- אם עליכם להשתמש באותו קשר לוגי מספר פעמים, השתמשו במילים נרדפות:
 - לסיבה ותוצאה: כיוון ש/ מפני ש/כי, לכן, לפיכך
 - להשוואה: לעומת זאת, בניגוד לכך, בעוד ש
 - לניגוד: אך, אבל, אולם
 - להוספה: ו, כמו כן, בנוסף לכך
 - סימני פיסוק: הקפידו לסיים כל משפט או פסקה בנקודה.
- אין להשתמש בציטוטים (יש להשתמש אך ורק בדיבור עקיף ולא ישיר)
- אין להביע דעה אישית שלכם, אלא אך ורק את דעתו של כותב הטקסט. לפיכך, אין להשתמש בגוף ראשון (אני/אנחנו) וכן לא בכינויי שייכות של גוף ראשון(שלי/שלנו) או בנטיית מילות היחס בגוף ראשון (לי/ לנו).

ג. סיום

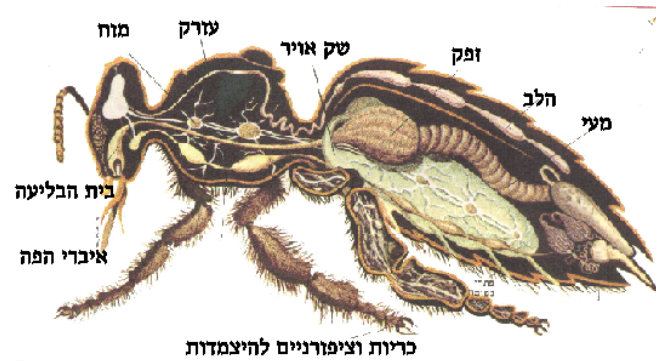
בסיום הסיכום תופיע מסקנתו הסופית של כותב הטקסט או הצעותיו לפתרונות .

בקרה עצמית

1. בדקו אם התייחסתם לכל רכיבי המטלה הנדרשת.
2. בדקו האם בטקסט שכתבתם ישנה חלוקה לרכיבי המבנה: פתיחה, גוף, סיום.
3. בדקו האם השתמשתם במילות קישור מתאימות.
4. בדקו האם כתבתם במשפטים ברורים ותקינים.
5. בדקו אם הצגתם את עמדת כותב/ת הטקסט באמצעות הסגרים (לטענת כותב/ת הטקסט) או פסוקיות מושא (כותב הטקסט טוען ש.....)

תראו! סיכום בורר לתלמיד

לפניכם ערך אנציקלופדי (מטרת הכותב: לתת מידע). כתבו סיכום שיכלול
אק ורק את הפרטים הקשורים למאנה אופה של הדבורה.

הדבורים

הדבורים נפוצות בכל חלקי העולם, ויש בהן אלפי מינים שונים. אופן של
הדבורים שצור, כמעט ללא יוצא מן הכלל, וכך אפשר להבחין בינן ובין שארות-
בשרן הקרובות ביותר, הצרעות. צובדה נוספת, המסייעת להבחין בינן לבין
הצרעות היא שהדבורים הן צמחוניות, ותלונתן מהוססת על צוף ואבקת-פרחים,
בצוד שרוב הצרעות טורפות חרקים אחרים. לצתים קשה להבחין בין דבורים
ובין כמה מינים של זבובים שצירים, אך לזבובים יש רק זוג אחד של כנפיים,
בצוד שלדבורים ולצרעות יש לרוב שני זוגות של כנפיים קרואיות. בדומה לכל
החרקים יש גם לדבורה שש רגליים. אופה מורכב משלושה חלקים ציקריים:
הראש, ובו העיניים והמחוש, איברי הפה הבליעה; החזה, שממנו יוצאות
הרגליים שיש להן כריות וציפורניים להיצמדות, החוץ והכנפיים; והבטן, ובה
האיברים הפנימיים הציקריים לדומה: המעי, הזפק, ושק אוויר. במהלך
התפתחותה עוברת הדבורה ארבעה שלבים: ראשיתה ביצה, שממנה בוקצת רימה.
הרימה צורכת כמויות עצומות של אבקת פרחים וצוף, או דבש שנוצר ממנו. עם
זמר גידולה הופכת הרימה לאלם וממנו היא מתפתחת לדבורה מכונפת.

(מתוך "בריטניקה לנוער" כרך ה, 1978, עמוד 69)

הדרכה:

1. תוק כדי קריאה ראשונה סמנו את המשפטים והמלים המתוייחסים למבנה של הדבורה.
2. כתבו משפט פתיחה המתוייחס למשימה. (למשל: מבנה אופה של הדבורה על פי הערך באנציקלופדיה "בריטניקה לנוער" וכו'..)
3. סכמו את כל הפרטים שסימנתם בצורה מסודרת והגיונית (תוכלו להיעזר באיור) השתמשו במילות קישור כק שיוצר טקסט קריא.

קראו את המאמר הבא, וצנו על השאלות אחריהם:

המנוע הציר והמהיר בצולפת

(מצופה מתוך מאמר של צבי צמחון, "גליליאו ציר" תשע"ד)

חשבו על מנוע קטן פי 500 מגודלו של גרגר מלח – קשה לחשוב על מנוע כזה שיכול להסיע מכונית. עכשיו תארו לעצמכם שמצליחים להקטין אותו לממדים של ננו (ננו = מיליונית המילימטר). מנוע בגודל כזה, שיכול לנוע בתוך מערכת הדם בגוף ולרפא תאים פגועים. נשמע כמו מדע בדיוני, אבל כבר קרה בעבר ש"מדע בדיוני" הפך להיות ממשי.

חוקרים מאוניברסיטת טקסס בארצות הברית יצרו מנוע בגודל של מיקרומטר (אלפית המילימטר), כך שהוא קטן יותר מגודל של תא בגוף, והוא מצליח לעבוד 15 שעות ברציפות. הוא מסתובב בקצב של מנוע של מטוס סילון.

כדי להשתמש בו לרפואה, עטפו אותו החוקרים בחומרים שונים, וראו שכל שקצב הסיבוב שלו גבוה יותר, כך קצב שחרור החומרים מהמנוע לתוך החומר המומס שהוא נמצא בתוכו גבוה יותר.

ניתן כבר כיום לחשוב על העתיד, שבו במקום גלולה שצריכה לעזור לגוף להרפא ומפזרת את החומר שהיא בנויה ממנו בכל הגוף, נבלע ננו-רובוטים שיזהו בדיוק את התאים החולים וישמידו רק את מה שצריך בדיוק רב.

סכמו את המאמר סיכום קורא. הסיכום התייחסו להמצאה,

למטרותיה ולתחזית הצתידית של הצולפת.

פרפרים – לאן? (מצומד מתוך כתבה של דניאל פלייזר, גליליאו צ'יר

תשע"ד)

אחד הפרפרים היפים בעולם נקרא "הדנאית המלכותית". הפרפר מצטיין בצבעי כתום ושחור בעיקר והוא מגיע לגודל כף יד של אדם. את הדנאית המלכותית אפשר למצוא בקיץ בצפון אמריקה, אבל לקראת הסתיו היא מתחילה לנדוד ממש כמו הציפורים. הפרפר הזה עף למרחק של כ-4,500 ק"מ. לאן הם עפים? איך הם יודעים לאן להגיע?

את הפתרון לשאלה הראשונה – לאן הם עפים – גילו החוקרים כבר בשנת 1976. הם גילו שבמקסיקו יש יער שכל הדנאיות הנודדות מתאספות בו ומבלות בו בימי החורף. החוקרים מכנים את המקום "הר הפרפרים", כי כמות הדנאיות המגיעות לכאן היא עצומה, והם מכסים את כל השטח כך שהיער נראה כמו הר של פרפרים.

את השאלה השנייה – איך הם יודעים לאן לעוף – עדיין לא פתרו. חושבים שאולי הם נעזרים בשמש כדי לנווט את הדרך, או בכוח הגיאו-מגנטי של כדור הארץ, אבל אף אחת מהתשובות לא מתקבלת בצורה מושלמת.

הדבר המדהים יותר מכל הוא העובדה שהם יודעים בדיוק מתי לצאת ובדיוק לאן לעוף. ברור שכל פרפר לא חי יותר משנה אחת, ורבים מהם מתים לאורך המסע הזה. אם כך, אין יודעים אלה שנולדים אחר כך, מתי לצאת ואיך לנווט? שאלות אלה נותרו שאלות פתוחות.

כמו את האמא סיכום הורר. התייחסו לנקודות הבאות:

אבל את האמא סיכום הורר.

אבל את האמא סיכום הורר.

אבל את האמא סיכום הורר.

מנוצעים, עלו על הכס (מאובד מכתבתה של נצמי דרומ,)

פוסט "הארץ" 2013

"העיר יכולה להיות הרבה יותר בת קיימא מהכפר, כלומר לקיים את תושביה מבחינת המזון שהיא יכולה לספק להם", כך טוען אייל סמל, שגר עם שותפים בדירה בדרום תל-אביב. יחד הם הפכו דירה ישנה, מוזנחת ומלוכלכת למוסד מיוחד מאד. את המרפסת ואת הגג הם הפכו לתופעה של ממש: חצר חקלאית. הם הקימו לול קטן לתרנגולות, מילאו עציצים באדמה זרעו ושתלו כל מה שאפשר. כיום יש להם ירקות טריים וביצים טריות והם לא צריכים לרוץ לקנות מוצרי מזון אלה. הם דואגים גם לטיוב הקרקע בעזרת קומפוסטר, שהופך את הזבל הביתי לאדמה פורייה, שבה הם משתמשים לשתילה מחודשת. הם נוקטים גם ב"הזנחה מיטיבה" – לא את כל התוצרת הם קוטפים. הם משאירים חלק ליצירת זרעים שמשמשים לעונה הבאה. התרנגולות נהנות מגידולים מסוימים שהם מגדלים בשבילן, אבל הן אוכלות גם סוגים שונים של חיפושיות ומקקים שמגיעים לגינה, ובכך תורמות את חלקן לאיזון.

הגינה המפוארת שלהם מספקת להם 20% מתזונתם, ומאפשרת להם גם למכור שתילים, כך שיש להם גם הכנסה כספית שמאפשרת רכישת דברים נוספים.

חיים כאלה הם תוצאה של אידיאולוגיה – להוכיח שאפשר לחיות בעיר ולספק לעצמך מזון ואיכות חיים לא פחות מאשר בכפר. חיים כאלה מצריכים שיתוף פעולה של כל מי שגר בבית, כי העבודה רבה. בעיר, אנשים חיים קרוב מאד זה לזה, ולכן יכולים ליצור שותפויות שתאפשרנה גידול מזון מסוג זה. "אם רק היו טורחים לשתף פעולה ולשים דגש על לקיים את המשק האישי, כלומר את הבית, את השכונה ואת העיר כולה, יכלו ליצור עלייה דרמטית באיכות החיים. אנשים שיש להם גינה פרטית של צמחי נוי לא מצליחים להאכיל בני אדם. בתקופה שבה יש כל כך הרבה אנשים שאין להם מה לאכול, צריך לחשוב על פתרונות יצירתיים כאלה".

סכנו את המאמר סיכום בורר. בסיכומכם התווחסו לתופעה, לדרכי המינוח

שה ולאסקנה הצולה מהמאמר.

פעילות מסכמת לתלמיד בהבעה והבנה

החוט החזק ביותר בעולם

מי שמע על עכביש היודע לעוף? - אני לא שמעתי על כך אף פעם, עד אשר ראיתי זאת במו עיניי. העכביש אינו עף כמו ציפור, אלא נישא על כנפי הרוח כמו זרעים של סביון. ישנם מיני עכבישים המוציאים מבלוטות שבגופם קורים דקיקים רבים, כמו שיער ואז, כשנושבת הרוח, הם נישאים עם הרוח ונוודים למרחקים.

בעלי חיים רבים מוציאים מבלוטות שבגופם קורים, אך קור העכביש הוא פלא בפני עצמו. קור העכביש הוא החוט החזק ביותר בעולם. הוא חזק יותר וגמיש יותר מחוט פלדה באותו עובי, למרות זאת, החוט דק להפליא. אם נשזור ארבעה מיליון קורי עכביש לחוט אחד, נקבל חוט שעוביו כעובי שערת זקן אחת. כיום, ניתן לשזור חוטי עכביש לחוטים דקיקים וחזקים הדרושים בשביל מכשירים מדעיים. כך למשל, יש בטלסקופים משוכללים חוטים העשויים מקורי עכביש.

אנו יודעים כי העכביש טווה את רשתו בכדי לצוד בה את טרפו. ישנם מינים רבים של עכבישים בעולם וכל מין טווה את הרשת בדרך המיוחדת לו. העכביש טווה את הרשת בצורות מדויקות כאילו היה מהנדס המשתמש במכשירי מדידה. כיצד בונה העכביש את רשתו בצורה כל כך מדויקת? - זוהי חידה.

לעכביש יש בלוטות שונות. כל בלוטה מייצרת קורים מסוג אחר. כך למשל, הקור החיצוני של רשת העכביש הרבה יותר חזק ועבה מאשר הקורים הדביקים הפנימיים. זאת מפני שהקור החיצוני הוא כמעין מסגרת המחזיקה את שאר הקורים. הקורים הפנימיים ברשת העכביש דביקים ובעזרתם, העכביש צד את טרפו. כאשר זבוב או חרק אחר נוגע בקורים הדביקים הוא נדבק אליהם וכשהוא מנסה להשתחרר, הוא מסתבך בשאר הקורים. בינתיים, מתקדם העכביש על הרשת ומלפף את קורבנו בקורים חדשים. אבל מנין יודע העכביש שטרף נפל ברשתו?

העכביש יכול להימצא רחוק מהרשת כשקור דק ומתוח מחבר את גופו לרשת. כאשר נוגע משהו ברשת, היא רועדת ומרעידה את הקור. אז ממהר העכביש אל רשתו לראות מה נפל בה.

צור תג. לקטע:

- מי כתב אותו?
- מתי כתבו אותו?
- למי כתבו אותו?

לפניכם שם כותרת הקטע: החוט החזק בצולע

- שערך על פי הכותרת, מה יהיה תוכן הקטע ?
- האם תרצו לקרוא את הקטע על פי הכותרת?
- האם הכותרת סקרנה אתכם ?

התבוננו בקטע - טרם קריאתו

- מהו האמצעי הגרפי המופיע בקטע?
- מה הוא מוסיף ומחדש?
- **האם הכותרת שקופה?** כותרת שניתן להבין ממנה במפורש על מה הקטע ידבר.
- **האם הכותרת עמומה?** - כותרת שלא ניתן להבין במפורש על מה הקטע ידבר.

כעת ניגש לקרוא את הקטע

קריאה מרפרפת

- בבקשה הדגש את השאלות המופיעות בטקסט
- האם הכותב עונה על השאלות?

בואו נהיר את המושג שאף רטורית

- קראו את פסקת הפתיחה, פסקת הסיום ופסקה ראשונה בכל קטע.
- מהו הנושא בכל קטע? מהו המשפט החשוב ביותר בכל קטע? הדגישו אותו במדגש (מרקר).

משפט החשוב ביותר קוראים: משפט מפתח

שאר המשפטים הם: משפטים תומכים

- הדגישו משפט מפתח אחד, וכיצד שאר המשפטים תומכים בו.

קריאה מצמיקה

1. איזה סוג טקסט לפניכם? סיפורי, מדעי, תיאורי...
2. האם יש מילים שלא הבנתם? רשמו אותן.

האלמנה השחורה

אלמנה שחורה הוא מין של עכביש, הידוע בשל הרעל העצבי המסוכן שלו. צבעה של האלמנה השחורה הוא שחור בוהק עם שלושה עשר כתמים אדומים קטנים על גבה. גודלן של הנקבות מגיע ל-4 ס"מ וגודלם של הזכרים כמחצית מגודל הנקבות, אך רגליהם ארוכות יותר, ובטנם עדינה יותר. ה

אלמנה השחורה ניזונה בעיקר מחרקים היא טווה רשת דביקה של קורים, וברגע שטרף נלכד ברשת, האלמנה יוצאת - גולשת על הקורים, החוצה ממחבואה, ומשתקת אותו בארסה. עד לשיתוק הקורבן חולפות כ-10 דקות, ובמהלך זמן זה אוחזת האלמנה את הטרף בכוח. לאחר שהטרף שותק מפרישה האלמנה אנזימים מעכלים אל תוך טרפה ונסוגה אל תוך אוהל המחבוא שלה ביחד עם טרפה המשותק, עד תום האכילה.

לנקבת האלמנה השחורה יש עוד טרף מועדף - בעלה. היא טורפת אותו אחרי שהם מזדווגים והיא כ"כ גדולה יחסית אליו שהוא לא יכול לברוח ואז היא הורגת אותו על ידי הארס. מכאן מקור שמה של האלמנה

האלמנה השחורה חיה במקומות חשוכים וקרירים והיא פעילה בשעות היום והלילה.

גוף הנקבה הוא כדורי בצבע שחור ועל בטנה כתם אדום. היא בעלת 8 רגליים ובקדמת הראש מצויות 4 זוגות עיניים וזוג בלוטות ארס.

הנקבה גדולה יותר מהזכר והיא השולטת בכל הקשור להמשכיות המין ואילו תפקידו של הזכר, הוא להפרות את ביציה.

הזכר יכול להזדווג רק פעם אחת ולאחר זמן קצר הוא מת או שהנקבה טורפת אותו ומשתמשת בגופו כמקור מזון. לאחר מכן ממשיכה הנקבה את חייה ביחידות.

פירושי מילים

= ארס

= זן

= מסווה

הוסיפו עוד מילים לא מובנות

הקטע מכיל ברובו _____ (עובדות/ דעות/ השערות)

מהו סוג הכותרת של הקטע, עמומה \ שקופה? _____

חברו כותרת חדשה לקטע. _____

תארו את האלמנה השחורה

מבנה גוף
תיאור עיניים
תיאור רגליים
מקום מחייה
אופן תפיסת הטרף
סוגי הטרף

הוסיפו שאלות לקטע כמו ב"חוט החזק ביותר בעולם"

"מכונת אמת"

כאשר אדם משקר, הגוף שלו "מרגיש" שהוא משקר והוא מגיב בתגובות לא רצוניות: הסמקה, דופק מהיר יותר, הזעה מוגברת ועוד. מדענים וחוקרים הבינו כי בעזרת התגובות הללו, שאין לנו שליטה עליהן, ניתן לזהות "שקרנים", לפחות בחלק מן המקרים.

בשנת 1895 פותחה לראשונה "מכונת האמת", המכונה גם פוליגרף. היא אפשרה לזהות תופעות של שינויים לא רצוניים בגוף האדם וכך, ניתן היה לגלות אם האדם דובר אמת או שקר.

עם השנים השתכללה המכונה וכיום היא מסוגלת לרשום שינויים חשמליים של העור. במהלך החקירה מחוברת ידו של הנחקר לחיישן, שמעביר את התחושות למכונת האמת ובאמצעות מחט על נייר רץ מצוירות תגובותיו של הנחקר. כאשר יש תגובה קיצונית המחט "מקפצת" ונעה בחוסר שקט.

שיטת החקירה בפוליגרף מבוססת על שאלות "קרות" ושאלות "חמות". שאלות "קרות" הן שאלות שאינן קשורות לנושא הנחקר והתשובות שלהן ברורות, כך שבגוף לא מתרחשת שום תופעה קיצונית. שאלות "חמות", לעומת זאת, הן שאלות הקשורות לנושא הנחקר. במידה ולא היה שינוי ברישום בין השאלות ה"חמות" ל"קרות"- האדם דובר אמת. אם יש קפיצות בין סוגי השאלות- האדם דובר שקר.

למרות היתרונות של המכונה בזיהוי האמת, ישנה בעיה. לעיתים ישנם אנשים שמתרגשים יתר על המידה, כך שגם בשאלות ה"קרות" המחט מקפצת מהתרגשות. לכן, נקבעו כללים ברורים לחקירה במכונת אמת. הכלל הראשון, אדם אינו חייב להיבדק במכונת אמת. הכלל השני, אדם הסובל מלחץ דם לא ייבדק במכונת אמת והכלל השלישי, לא ניתן לקבוע על סמך הבדיקה בפוליגרף גזר דין של אדם.

(רמי דהן, "מדעי החיים" 1.8.1999)

"מכונת אמת" - פעילות

מילים ופירושן מהקטע:

- השתכללה- _____
- חיישן - _____
- באמצעות- _____
- קיצונית - _____
- גזר דין- _____
- לא רצוני _____

חלק חשמלי במכונה, מכונה, עונש במשפט, מוגזמת, חריגה, התפתחה,
בעזרת, תחושה, אמת, לא ניתן לשליטה

ת.ז לקטע:

- מוען (מי כתב את הטקסט?) _____
- נמען (למי מיועד הטקסט?) _____
- במה (מהיכן נלקח הטקסט?) _____
- תאריך (מתי נכתב הטקסט?) _____
- תחום חיים _____

(בריאות/ תקשורת/ תחביבים/ ידע כללי/ חוק ומשפט)

ענו על השאלות הבאות:

כיצד מגלה "מכונת האמת" אם אדם משקר?

- א. היא בודקת את דופק הלב שלו.
- ב. היא מזהה תגובות של לחץ בגוף שהאדם לא יכול לשלוט עליהן.
- ג. משתמש במחט על נייר רץ.

על פי הקטע, כיצד מגיב הגוף שלנו כאשר אנו משקרים?

בשנת 1895:

- א. מכונת האמת קיבלה את השם "פוליגרף"
 - ב. פותחה מכונת האמת
 - ג. שתי התשובות נכונות
- בפסקה 3 כתוב: "היא מסוגלת לרשום שינויים חשמליים של העור". למי מתייחסת המילה "היא"? _____.
- כיצד עובדת מכונת הפוליגרף במהלך החקירה? (פסקה 3)?
-
-

מכונת הפוליגרף השתכללה עם השנים וכיום היא:

- א. מסוגלת לזהות מי משקר ומי דובר אמת
 - ב. מסוגלת לרשום שינויים חשמליים בעור גוף האדם
 - ג. קופצת ונעה בחוסר שקט
 - ד. אף אחת מהתשובות לא נכונה
- שיטת החקירה בפוליגרף מבוססת:

- א. על תגובות הגוף של האדם
- ב. על שאלות "קרות" ושאלות "חמות"
- ג. על אמת ושקר
- ד. על תשובות א' + ב' נכונות.

מהן שאלות "קרות"?

מהן שאלות "חמות"?

בהתבסס על השאלות "חמות" ו "קרות" כיצד יודעים שאדם משקר?

מהם הכללים שנקבעו לחקירה במכונת הפוליגרף?

כלל א': _____

כלל ב': _____

כלל ג': _____

הכותרת הינה _____ (עמומה / שקופה?)

התאימו כותרת חדשה לקטע _____

הקטע עוסק:

א. במטרה שלשמה הומצאה מכונת הפוליגרף

ב. בממציא הפוליגרף

ג. בדרך בה עובדת מכונת הפוליגרף

ד. בכל התשובות נכונות

ה. רק בתשובות א' + ג' נכונות

כתבו נכון/ לא נכון בסוף כל משפט:

שאלות "חמות" ו"קרות" הן שאלות שאינן קשורות לנושא הנחקר _____

אדם חולה לחץ דם לא ייבדק בפוליגרף _____

המחט והנייר הרץ במכונה מלחיצים את השקרן _____

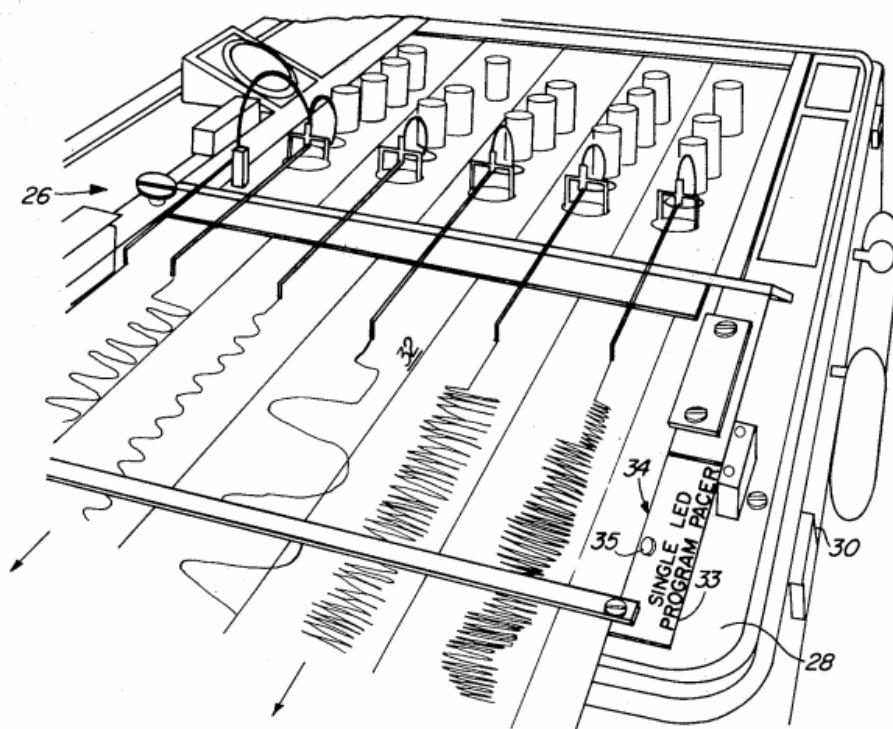
כאשר אנחנו משקרים הגוף שלנו מגיב תגובות רצוניות _____

כל אדם חייב להיבדק במכונת אמת _____

מדוע, לפי דעתכם, אסור לקבוע גורל של האדם רק על פי בדיקה במכונת אמת?

מדוע, לפי דעתכם, אדם בעל לחץ דם גבוה לא יכול להיבדק במכונת הפוליגרף?

מכשיר פוליגרף

כתיבת מכתבים: המכתב רשמי- בקשת עבודה וקורות חיים

המכתב הוא **סוגה** בעלת מאפיינים משותפים בצורה ובאמצעים הלשוניים. ישנם סוגי מכתבים שונים, אך המשותף לכולם הוא היותם מעין שיחה כתובה, שיחה שבה פונה הכותב (המוען) אל מקבל המכתב (הנמען).

המכתב הינו אמצעי תקשורת להעברת מסרים בכתב בין אנשים. התכנים של המכתבים הם רבים שונים ומגוונים. טקסט המכתב מכיל מעין שיחה כתובה.

מטרות יחידת לימוד זו:

1. היכרות עם הרשמי של כתיבת מכתבים.
2. זיהוי והיכרות מאפייני המכתב רשמי.
3. תרגול והתנסות בכתיבה, על פי מבנה ותבנית כתיבת המכתבים.

נושא כתיבת מכתבים נלמד בתוכנית מארג שפה בשלושת מסלולי הלמידה

מסלול למידה	נושא	הקצאת שעות	פירוט נושאי הלמידה
8 שנות לימוד	מכתב אישי	4 שעות	כיצד כותבים מכתב אישי- לימוד תבנית מבנה תקין של טקסט
9 שנות לימוד	מכתב רשמי	3 שעות	תבנית של מכתב רשמי תרגול חיפוש עבודה, מכתב לרשויות
10 שנות לימוד	מכתב רשמי (במידה ולא למד ב-9 שנות לימוד)	3-4 שעות	מבנה ותבנית מכתב רשמי תרגול: קורות חיים וחיפוש עבודה.

סוגי מכתבים- המכתב הרשמי- בקשת עבודה, וקורות חיים

נהוג למיין את המכתבים לשני סוגים עיקריים: מכתבים אישיים ומכתבים רשמיים. הם דומים ושונים.

ביחידה זו נלמד להכיר ולתרגל את החלקים הדומים ואת החלקים השונים.

מכתב רשמי

מכתב אישי

על הרצף בין המכתב האישי והרשמי ניתן למקם סוגים שונים של מכתבים כגון: הזמנות, ברכות ואיחולים, מכתבים למערכת עיתון וכו'...

נכיר מספר מושגים הכרחיים הקשורים לכתיבת כל מכתב:

מען- כתובת למשלוח המכתב, כתובת מגורים/מקום של שולח המכתב.

מוען - כותב המכתב, שם פרטי ושם משפחה.

נמען - האדם / החברה / הארגון אליו מיועד ונשלח המכתב.

מהו מכתב אישי?

מכתב "קרוב" שכותבים לאדם שמכירים: בני משפחה, חברים. במכתב זה יש מקום לבטא רגשות, חוויות אישיות, סיפורים אישיים. לכן סגנון כתיבת המכתב ותוכנו יבטאו קירבה.

מהו מכתב רשמי?

מכתב "מרוחק" שכותבים למישהו לא מוכר לדוגמא: לחברות, ארגונים, משרדי ממשלה, לאנשים פרטיים בעלי תפקיד רשמי.

במכתב זה יש חשיבות לתקינות השפה, מבנה המכתב ברור ומוקפד.

לכתיבת מכתבים אישיים ורשמיים יש תבנית קבועה משותפת, בנוסף, למכתב הרשמי ישנם

מאפיינים נוספים שאינם נמצאים במכתבים האישיים.

בואו נכיר את התבנית המשותפת למכתב האישי והרשמי

תאריך – תאריך כתיבת המכתב.

שם הנמען – פרטי האדם/הגוף/הארגון אליו מופנה המכתב.

מילות ברכה בפניה לנמען כגון: אדון נכבד, חברי היקר

גוף המכתב – מטרת הכתיבה של המכתב.

סיום – מילות פרדה- בדידות, באהבה, בברכה, בכבוד רב, תודה.

חתימה המוען – שם כותב המכתב וחתימתו האישית.

לכתיבת מכתבים יש חלקים קבועים משותפים, אך קיימים ביניהם גם הבדלים.

ישנם מאפיינים הנכתבים רק במכתבים הרשמיים.

החלקים הקבועים המשותפים בכל מכתב הם:

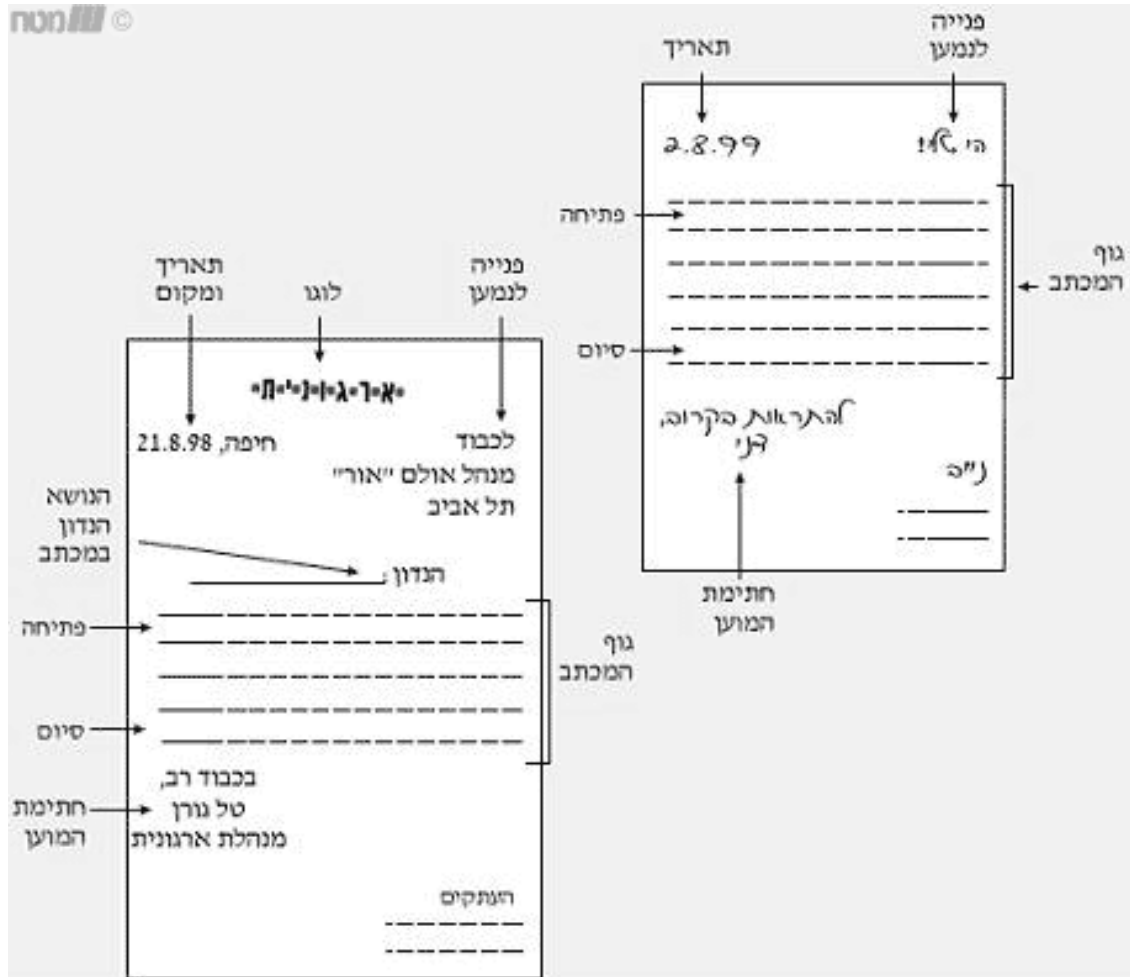
- פנייה וברכה בתחילת המכתב.
- תאריך כתיבת המכתב.
- גוף המכתב.
- חתימה וברכה בסוף המכתב.

למכתבים הרשמיים יש חלקים נוספים אופייניים:

הנדון , והעתקים.

פנייה וחתימה

(התרשימים מתוך הבנה והבעה : לשון המכתב מט"ח : המרכז לטכנולוגיה חינוכית. צוות

לשון)

אפשרות הזיהוי המהירה ביותר בין המכתבים היא בבדיקת הפנייה והחתימה.

בפנייה מיוצג הנמען, ובחתימה מיוצג המוען.

רשמי	אישי	
<p>לכבוד מנהל אולם "אור" תל-אביב</p> <p>למרבן מאיר שלום, לקוחות יקרה שלום רב, פרופ' ספרן הנכבד, אדון גברת נכבדה.</p>	<p>נא יקרת! אילן</p> <p>דיוסין מוס, הי טבי! אילן אילן</p>	פניות
<p>נשמח לעמוד לשירותך, מתן שלו מנהל מכירות</p> <p>בכבוד רב, טל גורן מנהלת ארטיסט</p> <p>בכבוד רב, דניאל הירש מנהל</p> <p>בכבוד רב, בתיה אלון</p>	<p>עזוב! באמת זלע יא</p> <p>סאן / להתראות בקרוב, דני</p>	חתימות

שימו לב!

הפנייה במכתב

הפנייה במכתב האישי היא: ישירה, ללא תואר, פנייה בשם פרטי, בכינוי חיבה. מילות ברכה אישיות ולא רשמיות

הפנייה במכתב רשמי היא: בציון תפקיד, ברשמיות. מילות הברכה מוקפדות- אדון נכבד..

סיום המכתב

סיום במכתב אישי: לבבי, שימוש בסלנג, שימוש במילות קרבה.

סיום במכתב רשמי: מכובד וקבוע- בברכה, בתודה.

פתיחה וסיום בגוף המכתב הרשמי

במכתב הרשמי נמצא בפתיחה ביטויים כגון: ברצוני להביא לידיעתך..., בהמשך לשיחת

הטלפון בינינו ביום...; בתשובה למכתבכם בנושא...; וכדומה.

בסיום המכתב הרשמי מובעת תקווה להמשך קשר בביטויים כגון: נודה לך אם תיענה

לבקשתנו...; הואל נא לבדוק את הנושא...; וכן הלאה.

קיימים סוגים שונים של מכתבים רשמיים: תלונה, חיפוש עבודה, קורות חיים, בקשה,

תגובה ועוד.

למכתב רשמי יש תבנית קבועה, הכוללת חלקים ידועים וברורים.
לפניכם חלקי המכתב הרשמי, על פי הסדר בו הם מופיעים במכתב.

תאריך - המועד בו נכתב המכתב. התאריך יופיע בראש המכתב.

שם הנמען - פרטי האדם/החברה/ארגון אליו מופנה המכתב.

שם המוען - פרטים של הכותב, שם פרטי ושם משפחה וכן כתובת מלאה.

פנייה וברכה רשמית אל הנמען.

הנדון - הנושא העומד על הפרק, הצגת הנושא תוך הדגשה בקו.

גוף המכתב - משפט פתיחה, גוף התוכן, ומשפט סיום.

משפט סיום המציג בקשה, המלצה, מסקנה.

ברכת סיום וחתימה

העתקים

דוגמה לתבנית מכתב רשמי

תאריך

לכבוד:

שם הנמען תפקידו וכתובתו

מאת:

שם המוען וכתובתו

הנדון _____

אדון נכבד / גברת נכבדה

בכבוד רב

שם המוען וחתימה

הנה מספר ביטויים ומושגים הקשורים למכתב.

אג"נ – אדון, גברת נכבדים (ראשי תיבות). פנייה הנהוגה במכתב רשמי.

הנדון – (גם: הנידון) הנושא שדנים בו, נושא הדין. כותרת רווחת במכתב רשמי.
לְכָל מָאן דְּבַעֵי – ביטוי ארמי שפירושו לכל מי שמעוניין. זוהי כותרת הנכתבת במכתב רשמי שאינו ממוען לאדם מסוים – כגון במכתב המלצה.
מְעַן-שם וכתובת כפי שהם מופיעים על גבי המעטפה; שמו ומקומו המדויק של מי שהמכתב או המשלוח מיועדים לו.
מצ"ב-מצורף בזה (ראשי תיבות). ביטוי הנכתב בדרך-כלל במכתב רשמי ובא לציין אילו מסמכים נוספו למכתב, בדומה ללוט.
נ"ב-ראשי תיבות של "נכתב בצדו" או "נוסף בצדו". נוסח של הערה הפותחת דברים בשולי המכתב.

לסיכום: איך כותבים מכתב רשמי?

- **ענייניות** - המכתב הרשמי, צריך להיות ענייני, ברור ומדויק, כדי להשיג את המטרה שלשמה נכתב. הסבירו את מטרת המכתב, ואל תשכחו להודות בסוף על הטיפול.
- **חלקי המכתב** - יש להקפיד על חלקי המכתב (תאריך, פנייה, חתימה, ברכות בגוף המכתב – פתיחה וסיום) ובעיקר "הנדון". הנדון – ממקד את הנושא או המטרה שלשם נכתב המכתב.
- **דיוק בפרטים** – יש לציין את שם הנמען ותפקידו בצורה מדויקת, ולבסוף את שם המוען ופרטיו. אם מזכירים מכתב קודם או שיחה, יש לציין את התאריך שבו נכתב המכתב או שבו התרחשה השיחה, וכן לאזכר את הנמען, את המשתתפים וכדומה.
- **משלב גבוה** – יש להקפיד על לשון במשלב גבוה: ללא סלנג, שימוש בכינויים חבורים.
- **כתיב נכון ופיסוק מדויק**. במכתב רשמי חשוב להקפיד על קישוריות מתאימה בין המשפטים. אם תוכן המכתב עוסק בכמה עניינים, חשוב למקם כל עניין בפסקה נפרדת, כך שהקורא יקלוט מיד שמדובר בעניינים נפרדים.
אם יש צורך לצרף צילומים – לציין זאת. (רצ"ב ולהוסיף).
- **משפטי מפתח** – כמה דוגמות למשפטים הולמים לפתיחה או לסיום.
- **משפטי פתיחה** - ברצוני להביא לידיעתך..., בהמשך לשיחת הטלפון בינינו ביום...; בתשובה למכתבכם בנושא...; בהתאם להנחיות שהועברו אלינו...; קיבלנו את תלונתך מיום...; הננו מאשרים בזאת כי....

- **משפטי סיום-נודה** לך אם תיענה לבקשתנו...; הואל נא לבדוק אתה נושא...; נקווה שתבדקו את התלונה.

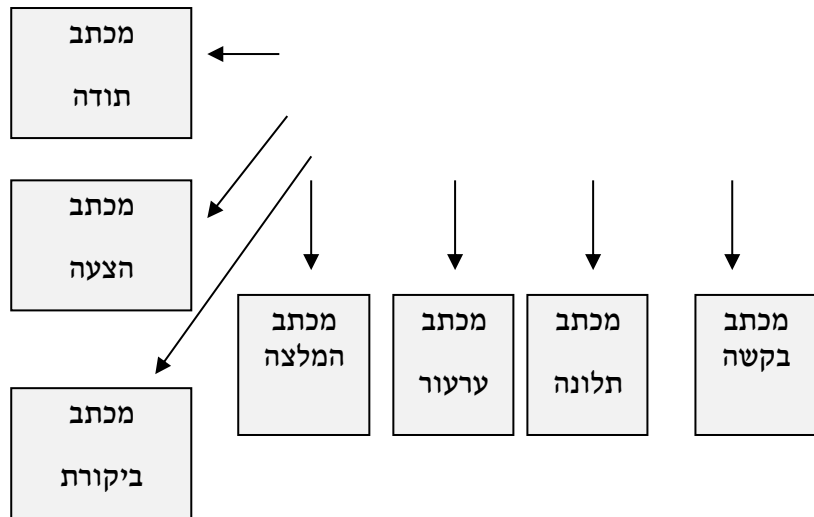
<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=13369>

לאחר שכתבתם מכתב רשמי כל שהוא סמנו לעצמכם: האם המכתב עומד בדרישות או שצריך לשכתבו שוב.

- ✓ **המוען:** כתבתי בראש העמוד את פרטי המוען (הכותב): שם, מען מקום.
- ✓ **הנמען:** כתבתי בראש העמוד בצד ימין את פרטי הנמען: לכבוד, שם, תואר, תפקיד, מען, מקום.
- ✓ **תאריך:** כתבתי בראש העמוד בצד שמאל, תאריך עברי ולועזי.
- ✓ **הנדון:** כתבתי במרכז העמוד, מתחת לנמען את נושא המכתב.
- ✓ **המטרה:** המטרה שלי ברורה:
לבקש/להתלונן/להציע/להזמין/לדרוש/להמליץ/להודות/לברך וכו'...
- ✓ **פנייה:** פניתי בצורה מכובדת לנמען. כתבתי, למשל: נכבדי, גברת נכבדה וכו'.
- ✓ **חתימה:** סיימתי בצורה מכובדת. כתבתי, למשל: בכבוד רב או בברכה וכו'.

סוגי מכתבים:

בואו נתאמן בכתיבת המכתבים הרשמיים הבאים

מכתב חיפוש ובקשת עבודה:

תאריך (תאריך עברי ותאריך כללי): _____

פנייה:

כותבים את שם האדם שפונים אליו (שם הנמען) ואת תפקידו, ומוסיפים ברכה.
מילים שעוזרות לכתוב: לכבוד מר/גב', לכבוד מנהל/ת, לכבוד ראש העירייה; שלום, שלום רב.

הנדון:

מציינים בקיצור את הנושא של המכתב, את סיבת המכתב ואת מטרתו.
מילים שעוזרות לכתוב: הנדון: תלונה על... / הנדון: בקשה לתוספת...

גוף המכתב:

כותבים את סיבת המכתב ומטרתו.
מילים שעוזרות לכתוב: ברצוני לבקש... / להציע... / להתלונן... / לשבח... / להודיע...
לברר...

חתימה:

בסוף המכתב נפרדים וחותמים את השם.
שימו לב: למען הביטחון שלכם ברשת, אל תכתבו פרטים אישיים, כגון כתובת או מספר טלפון.
מילים שעוזרות לכתוב: בברכה..., בתודה..., בתקווה שהעניין יטופל.

דוגמת מכתב תלונה

אורן בילו
טלפון 569000 – 02
רחוב המרכבה 9

12.12.12

לכבוד

חברת "מחשוב" – מחלקת יחסי ציבור

רחוב ששת הימים 7

רמת גן 569715

הנדון: חיבור לאינטרנט מהיר

בתאריך 25 באוקטובר 2012 טכנאי מחברתכם התקין בביתי מערכת חיבור לאינטרנט מהיר, עם מודם בחיבור USB במהירות K 750 .

בימים האחרונים הגלישה איטית מאוד ויש ניתוקים רבים מרשת האינטרנט. למרות כל פניותי למערכת התמיכה בחברתכם, הבעיה לא נפתרה .

אבקשכם לטפל בבעיית ההתחברות בצורה מהירה ויסודית.

בכבוד רב
אורן בילו

תרגול

הנדון הינו "כותרת" המכתב הרשמי – לפיכך, חשיבותו רבה מאד. **בנדון** אנו מציינים את נושא המכתב ומדגישים זאת בקו תחתו. לפניכם מספר אירועים- **למי תפנו במכתב? מה יהיה הנדון?**

1. ברחבה סמוך לבניין שלכם נפער בור גדול אשר מסכן את חיי הילדים בשכונה.

נכתוב

ל: _____

הנדון: _____

2. הוריתם קבלו חשבון חשמל בסכום גבוה מאד.

נכתוב

ל: _____

הנדון: _____

3. מצאתכם בשקית חטיפים של חברת "חטיטיף" חלקי אבנים.

נכתוב

ל: _____

הנדון: _____

קורות חיים

בני נוער רבים וודאי שואלים את עצמם מדוע הם צריכים לכתוב קורות חיים. קורות חיים? מה אני כבר יכול לכתוב שם? מדובר בגישה לא נכונה, אשר מעידה על המועמד לעבודה. בשנים האחרונות מעסיקים מחפשים אנשים רציניים, לכן הם עשויים להירתע מהעסקת בני

נוער, אך אם הם יפגינו רצינות, יתכן כי המעסיקים יבחנו את קורות החיים שלהם. לפיכך, בני נוער המעוניינים להתקבל לעבודה צריכים להשקיע זמן וחשיבה בעת כתיבת קורות חיים. בכתיבת קורות חיים יש להיות מציאותיים ולהבין שלא ניתן להתקבל לעבודה בתפקיד ניהולי או מקצועי ללא הכשרה והסמכה, אלא יש לחפש עבודה התואמת את הכישורים המתאימים למועמד.

בנוסף, חשוב מאוד לחשוב על תכונות חיוביות שיציגו אותם בתור מועמדים טובים למשרה. כאשר בני נוער מעוניינים להתקבל למשרה של הדרכה, אפשר לציין בקורות החיים שהם שימשו כמדריכים במסגרות שונות, כגון: קייטנות קיץ, חוגי ילדים שונים וכו'.

מעסיקים רבים מגייסים מועמדים לעבודה ובוחנים עובדים פוטנציאלים, בדרך כלל על פי קורות חיים אותם שולחים המועמדים. מאחר והמעסיקים אינם יכולים להקדיש יותר מכמה דקות לכל מכתב קורות חיים. חשוב שהמידע המופיע בקורות החיים יהיה ממוצה ותכליתי ויענה באופן ישיר על כל השאלות הנבחנות בעת קבלת החלטת העסקת עובד חדש.

כתיבת קורות חיים היא למעשה מכתב מקדים לפגישה הראשונה בין המועמד לבין המעסיק, לכן יש להקדיש מחשבה רבה לכתיבת קורות החיים.

כתיבת קורות חיים

מסמך המציג את קורות חיים שיתלווה לחיפוש עבודה

להלן אופן כתיבת קורות חיים.

(מתוך האתר www.working.org.il)

מבנה מסמך קורות חיים בנוי מכמה חלקים קבועים. נסקור כמה מהם.

פרטים אישיים

שם:

תאריך לידה:

ארץ לידה:

תאריך עלייה לארץ:

פרטים ליצירת קשר: טלפון/סלולרי/מייל

השכלה

שנת התחלה, שנת סיום. תעודה, מקום הלימודים.

עבודה וניסיון מקצועי

שנת התחלה, שנת סיום מקום עבודה, תפקיד.
כולל גם פעילות התנדבותית הקשורה לאופי התפקיד.

שליטה במחשבים

רמת שליטה

שפות:

שפה ורמת שליטה

שונות

תחביבים, בסעיף "שונות" מומלץ להרחיב את כל תחומי הידע שלכם ופרטים נוספים שיתמקדו במשרות בהן תרצו לעסוק. רצוי להוסיף המלצות.

כתיבת קורות חיים בהתאמה לתפקיד

כאשר אתם מגישים מועמדות למשרה מסוימת ראוי כי תזהו מהן התכונות והניסיון הנדרשים למשרה זו וכן מהן התכונות והניסיון שלכם רלוונטיים לתפקיד. השאלות שאתם נדרשים לשאול את עצמכם הן מה רוצה מקום העבודה ממני ומה יש לי לתת למקום העבודה. לאחר מכן אתם צריכים לרשום בדף קורות החיים את תכונות האופי שלכם והניסיון המקצועי שנראה לכם כי מחפשים במקום העבודה.

דוגמה לקורות חיים

שם: יובל ברוך

תאריך לידה: 191///1/

כתובת: פתח תקווה, רחוב הפרפרים 5

נגישות: אינני בעל רישיון נהיגה, אך אני זמין באמצעות תחבורה ציבורית

טלפון: 9655121/-050

טלפון נוסף: 965512/-06

מספר זהות: /9655121/ yuval123@tazooz.co.il דוא"ל

תמצית:

אני מחפש תפקידים בעלי אופי שירותי וצוותי על מנת להביא לידי ביטוי את כישורי באופן המיטבי.

השכלה:

תוכנית היל"ה – עומד לסיים את הבחינות ל-12 שנות לימוד מתוכם 3 יחידות לימוד בגרותיות

פעיל בעיר- התנדבות

שפות:

עברית: שפת אם

אנגלית: טובה

ערבית: סבירה

שם פרטי ומשפחה

שם רחוב, מספר רחוב ועיר מגורים.

שנת לידה : 1900 | ת.ז. : 33333333

הכניסו את הלימודים התיכוניים
בלבד ואת הקורסים שעברתם מאז,
שימו לב לדוגמה...

השכלה:

2006-2003 : בגרות מלאה, מגמה עיונית, תיכון אליאנס, ת"א.

בסעיף זה הכניסו כל ניסיון תעסוקתי
שהיה לכם- עבודות כמו שמרטפות או
שליחות, מדריכים או עובדים בחנות- כל
ניסיון הוא רלוונטי וחשוב. שימו לב
לדוגמה..

ניסיון תעסוקתי:

2007-2006 : מכירות ושירות בחנות "הפנינג" בקניון רננים.

• מתן שירות ומכירת מוצרים ללקוחות החנות.

הכניסו את השפות בהם אתם שולטים
ואת רמת השליטה. שימו לב לדוגמה...

שפות:

עברית- שפת אם | אנגלית- ברמה טובה.

הכניסו את יישומי המחשב בהם יש לכם
ניסיון. שימו לב לדוגמה...

יישומי מחשב:

שליטה בתוכנות Office, דוא"ל ואינטרנט.

** המלצות תינתנה עפ"י דרישה.

מכתב רשמי - תשובה למודעת דרושים

יעקב לוי רצה להתקבל לעבודה במפעל לאלקטרוניקה. לכן שלח מכתב למנהל
המפעל.

קראו את מכתבו של יעקב ועזרו לו לכתוב מכתב רשמי תקין

שלום לך מנהל המפעל!

שמי יעקב. שמעתי שאתם מחפשים עובדים למפעל האלקטרוניקה שלכם. עבדתי עם אבא שלי בתיקון כל מיני מכשירי אלקטרוניקה. אני אוהב מאד טלויזיה וצופה שעות בתכניות. בעיקר בתכניות כדורגל. אני אוהב להתעסק עם מכשירים, והעבודה עם אבא שלי, שיש לו מעבדה לתיקון כל מיני מכשירים אלקטרוניים הייתה כיף בשבילי, וגם צברתי שעות ניסיון רבות. אומרים שיש לי ידיים טובות, ואני מסוגל לתקן כל דבר. כבר נרשמתי לקורס אלקטרוניקה של משרד העבודה. למדתי בקידום נוער בתוכנית היל"ה. קיבלתי תעודת 12 שנות לימוד וצברתי 5 יחידות בגרות. למדתי יישומי מחשב. אולי יעזור אם אספר שאני מדבר ערבית ומעט צרפתית. אנגלית אני יודע מהלימוד במחשבים. אשמח אם תצרו איתי קשר. כדאי לכם. אני חרוץ וחברותי. תודה רבה ולהתראות יעקב לוי אני בן 18 ואני גר בבאר שבע ברחוב האורנים 68.

עזרו ליעקב לארגן ולכתוב את קורות החיים שלו בהתאם לכללי כתיבת קורות חיים - מכתב רשמי.

(תוכלו להיעזר במחסן מילים הכולל את הרכיבים הנדרשים בכתיבת קורות חיים)

מחסן מילים: (הרכיבים לא לפי הסדר)

פרטים אישיים, השכלה, ניסיון תעסוקתי, שליטה בשפות, תכונות אופי, שליטה במחשב

איך לכתוב דף נלווה לקורות חיים (מכתב מקדים) ומדוע זה חשוב

קורות חיים יכולים להיות מלווים במכתב מקדים (שכמובן מגיע קודם לקורות החיים). המכתב המקדים הוא המקום שבו אתם יכולים לדבר על עצמכם בגוף ראשון, לעורר אמפתיה בקרב הקורא את המכתב כמו גם את התחושה, שהינה סוף סוף מצא את המועמד שחיפש. במכתב מקדים אתם יכולים לכתוב שוב מסר שבדף קורות החיים טמון בין אלפי הפרטים, ולהציפו מעלה.

אמנם עדיין לא נהוג בארץ לכתוב מכתבים מקדימים, אך זו בדיוק הסיבה שאתם צריכים לנצל את ההזדמנות ולבלוט.

נסחו מכתב מקדים קצר בין עד חצי עמוד ובו כתבו לקורא קורות החיים שלכם מדוע המשרה נראית לכם מתאימה עבורכם ומה תוכלו לתת למקום העבודה.

מה לא לכתוב !!!

איך לכתוב קורות חיים שאף אחד לא יתקשר אליהם

לסיום, כדאי שתכירו את כל הטעויות שאתם יכולים לעשות בכדי שאיש לא יסתכל בקורות החיים שלכם...

- במקום הראשון: **לא לרשום דרך התקשרות.** זה נשמע מצחיק, אבל פעמים רבות אנשים פשוט שוכחים לרשום את הדרך ליצור עימם קשר. לא ברור מאליו שהדף שהודפס בבוקר ובו קורות חיים מושלמים ללא מספר טלפון, יגרום לאיש משאבי האנוש לחפש בתיבת המייל שלו ממי נשלחו קורות החיים. יש גם המציינים פרטי התקשרות במכתב המקדים שהולך לאיבוד ולא בדף קורות החיים עצמו, זו כמובן טעות.
- **טעויות נוספות שכדאי להימנע מהן:**
 - משלוח אוטומטי של קורות חיים ללא התאמתן למשרה. בעידן של היום, זה קורה באופן טבעי, שכן קל להגיש קורות חיים לעשרות משרות ביום. אך זכרו שלא הכמות אלא האיכות היא שמשחקת תפקיד. גם אם לא התאמתם את דף קורות החיים, נסו לפחות להתאים את המכתב המקדים לתפקיד ולחברה. קובץ בעל שם המעיד על תאריך כתיבתו הישן ותאריך ישן בקורות החיים. אם שלחתם קורות חיים בקובץ CV_Moshe_02_2002.doc, המעסיק הפוטנציאלי יבין שכבר שנים רבות אינכם בשוק העבודה עוד לפני שפתח את הקובץ... גם בתוך הקובץ, תאריך הוא מיותר ואם אתם מתעקשים ודאו כי הוא עדכני.
- **שגיעות קתיב.** (נכתבו בכוונה) אין כמו שגיאות כתיב בכדי לשדר את המסר: אני חפפן, אני חסר סדר ואני לא רציני. גם אם זה לא נכון ופשוט מיהרתם מאוד, עדיף לא לשלוח קורות חיים לפני שבדקתם אותם עם בודק האיות של מעבד התמלילים ונתתם לאדם נוסף ורציני לעבור עליהם ולחפש שגיאות כתיב.
- **סיפוק מידע לא נחוץ-** ובמקרה זה נכללים סיבות לעזיבת מקום העבודה (הבוס הכריח אותי לעשות לו קפה למרות שזה לא התפקיד שלי), תחביבים שאינם קשורים לתפקיד ועלולים להרים גבה (איסוף בובות בראץ), בעיות רפואיות וכדומה.
- **עיצוב מוגזם-ריבוי פונטים** (אחד מספיק) וגדלים (שניים מספיקים), שימוש בצבעים, הוספת תמונה (לא מקובל בארץ עדיין, ועדיף לא לשלוח אם לא מבקשים), הוספת מסגרת או סמלים מיותרים.

- הגזמה - ריבוי סופרלטיבים עצמיים (הצלתי את החברה מקריסה, הגדלתי לבדי את המכירות פי שלושה), ניפוח תפקידים (מנהל תחבורה בין איזורית, במקום "נהג מונית")

אתר לכתובת קורות חיים:

<http://www.resumes.co.il/thankyou-letter.php>

לשון

למה ללמוד וללמד לשון?

אנחנו משתמשים בלשון על כל צעד ושעל בחיינו. הלשון היא כמו אוויר לנשימה. אנחנו מדברים את לשוננו בקלות ובטבעיות, כשם שאנו נושמים, ואנו זקוקים לה כשם שאנו זקוקים לאוויר לנשימה. בכל פעולה אנו משתמשים בלשון. דיבור, האזנה, קריאה, כתיבה הלשון משמשת אותנו בראש ובראשונה לתקשורת יומיומית: אנחנו מבקשים, מזהירים, מספרים, מתבדחים, מודיעים, שואלים, עונים, מפטפטים, מודים, מברכים, מקללים, ובקיצור: מתקשרים בעזרת הלשון.

התפקיד העיקרי והחשוב ביותר של הלשון הוא יצירת תקשורת, אך אין הוא התפקיד היחיד. הלשון מאפשרת לנו להביע את דעותינו, את מחשבותינו ואת רגשותינו. אנו יכולים להביע אותם בעל-פה או בכתב: בשיחה עם חבר טוב או בנאום מעל בימה פוליטית, ביומן סודי הנשמר במגרה או במאמר גלוי בעיתון. ואיך אתם חושבים שאתם חושבים? הלשון עוזרת לנו בפעולת החשיבה. הלשון נותנת שמות למושגים השונים ו"מלבישה" במלים את הרעיונות. בעזרת הלשון אנו מסוגלים לחשוב על נושאים רבים ומגוונים, לארגן את מחשבותינו, לתכנן, למיין ולבקר את מה שאנו עושים. אנחנו לומדים הרבה מאוד בעזרת הלשון. את מרבית ידיעותינו על העולם אנו רוכשים באמצעות שמיעה או קריאה. אבותינו למדו על העולם בעיקר מסיפורי עם ומאגדות, שנמסרו בעל-פה מדור לדור. כיום משמשת השפה הכתובה לשימורה ולטיפוחה של התרבות באמצעות הספרות והתיאטרון. ספרי המדע והעיתונות מזינים אותנו בידע עצום וכמוהם שלטי הפרסומת וכתבות הרדיו והטלוויזיה. לשון היא גם מקור להנאה בחיינו, ובלעדיה היו החיים משעממים מאוד.

בעצם מה היינו עושים ללא השפה?

יש מה ללמוד על הלשון. מקצוע הלשון בבית הספר אינו בא ללמד את הלשון עצמה; הוא אינו בא ללמד דובר עברית לדבר עברית. מקצוע הלשון בא ללמד את דובר השפה על הלשון שהוא משתמש בה: על המבנה שלה, על תופעות בלשון, ועל ההיגיון והחוקיות בלשון.

<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=3722>

אנחנו חיים בארץ מרובת לשונות. העליות ארצה ממשיכות גם כיום, ורבים מתלמידינו ממשיכים לגדול על שפת אמם. את העברית הם קולטים מחוץ לבית: במקרה הטוב הם לומדים אותה במערכת החינוך, ובדרך כלל משלימים ומבססים אותה ברחוב. וכך למקרים רבים אין ללומדים בסיס שפתי נכון

לפי דרישות מערכת החינוך מלמדים את חוקי השפה, שלכאורה אין להם קשר ישיר לשפה שבה משתמשים רוב האנשים, אבל חוקים אלה מאפשרים ללומד אותם להבין את המבנה הבסיסי של השפה. הם מחייבים אותו לחשוב - לפחות בזמן הלמוד - על מבנים תיקניים, והם מאפשרים לו לבדוק ולהפנים את האפשרויות הגלומות בשפה התיקנית.

לחלק מתלמידים שלנו (ולא רק להם) יש קושי רב לבטא את עצמם בעל פה ובכתב. השפה שלהם דלה וחסרה. שעורי הלשון יחשפו אותם לאוצר מילים רחב יותר, לרובד שפה גבוה יותר מזה שהם משתמשים בו ויתנו להם כלים לשימושים נרחבים בשפה.

בלימודי הלשון ניגע לא רק בחלקי הדיבור, בצורות הסמיכות, בנרדפות והניגודיות, אלא גם במערכת הפועל ובתחביר, שיש להם חשיבות רבה מאד ביצירת שפה נכונה.

חלק א' – מערכת הפועל

ידיעת מערכת הזמנים והתאמת השימוש בצורות הגוף הנכונות לפי מערכת זו, הם חלק חשוב ביותר במבנה המשפט בכלל ובשפה הדבורה כמו בשפה הכתובה בפרט.

מערכת הגופים:

	הצורה הלשונית	שם הגוף
--	---------------	---------

אני	מדבר/ת	גוף ראשון יחיד/ה
את/ה	נוכח/ת	גוף שני יחיד/ה
היא/הוא	נסתר/ת	גוף שלישי יחיד/ה
אנחנו	מדברות/מדברים	גוף ראשון רבים
אתן/אתם	נוכחות/נוכחים	גוף שני רבים
הן/הם	נסתרות/נסתרים	גוף שלישי רבים

הזמנים במערכת הפועל: תפיסת הזמן בשפות השמיות היא תפיסה של מרחב פעולה (בניגוד לתפיסת הזמן של שעות ודקות): עבר (פעולה שהסתיימה); עתיד (פעולה שלא התחילה); הווה (פעולה שהתחילה ולא הסתיימה); ציווי (פעולה מיידיית).

סיומות הגופים בעבר

אני/מדבר/גוף ראשון XXXתי (גדלתי)
את/ נוכח/ת / גוף שני XXXת (גדלת) אתה/ נוכח / גוף שני XXXת (גדלת)
היא נסתרת /גוף שלישי XXXה (גדלה) הוא/נסתר/גוף שלישי XXX (גדל)
אנחנו / מדברים / גוף ראשון XXXנו (גדלנו)
אתן/ נוכחות/גוף שני XXXתן (גדלתן) אתם/נוכחים/גוף שני XXXתם (גדלתם)
הם/הן = נסתרים/נסתרות = גוף שלישי XXXו (גדלו)

סיומות הגופים בעתיד

אני/מדבר/גוף ראשון XXXא
את / נוכח/ת / גוף שני XXXת אתה / נוכח / גוף שני XXXת
היא / נסתרת / גוף שלישי XXXי הוא / נסתרת / גוף שלישי XXXי
אנחנו / מדברים / גוף ראשון XXXנ
אתם / נוכחים / גוף שני XXXו אתן / נוכחות / גוף שני XXXנה
הם / נסתרים / גוף שלישי XXXו הן / נסתרות / גוף שלישי XXXנה

הגופים בהווה / בבינוני

תפיסת ההווה היא שמדובר בפעולות שהחלו וטרם הסתיימו, אין הבחנה של יחידות זמן ברורות. אין גם פירוט של גופים. יש מקבצים של גופים, מפני שצורות אלה זהות לצורות שבשם העצם (השומר שומר).

יחיד = אני / אתה / הוא = מדבר + נוכח + נסתר

יחידה = אני / את / היא = מדברת + נוכחת + נסתרת

רבים = אנחנו / אתם / הם = מדברים + נוכחים + נסתרים

רבות = אנחנו / אתן / הן = מדברות + נוכחות + נסתרות

העיקרון נשמר בכל הבניינים, המוספיות משתנות בהתאם לבניין.

תרגיל:

1. ציין את האור ואת הלמן של כל אחד מהפעלים הבאים:

הפעל	האור	הלמן
שמרנו		
תשמחי		
נקדק		
תקטיחו		
הלכתי		

		אַבְקָר
		תַּשְׁמֵכוּ
		צִשִּׁת
		לְמִדָּנוּ
		נוֹכִיחַ
		תַּשְׁטִיף
		אַתְכוֹנֵן
		אַחַפֵּשׂ
		יִקְרָכוּ
		תַּתְמוּדָדָנָה
		הַצִּיחַ
		הַצִּיחָה
		יִכְנֹס
		סִימָת
		אַיִצ
		תַּדְלִיף
		אַרְד

shorturl.at/uGK27

תרגול

כתוב את הפעלים שבמשפטים הבאים בצורת עבר נסתר ("הוא אתמול...")

דוגמא:

הנערים **קוֹנִים** מכשירי כתיבה לקראת השנה החדשה.

קָנָה - הוא הפועל בעבר נסתר

קישור / QR CODE

תרגיל 1

bit.ly/2MCViji

1. הרקדנים **רקדו** במשך שעות ארוכות במופע החדש. _____
2. המבחן **מתאים** גם לתלמידים חדשים. _____
3. במחלקת הנהלת חשבונות **מתבצעים** מעקבים רבים. _____
4. התלמידים אינם **משלימים** עם המצב. _____
5. בשבוע הבא **יתבטלו** שלושה שיעורים. _____
6. המורה **יבדק** את המבחנים בקרוב. _____
7. בשנת הלימודים שחלפה **למדנו** נושאים חדשים. _____
8. בשבוע הבא **נגיע** לאזורים מדבריים בדרום. _____
9. המורים **מקתיבים** כללים חשובים לצורך המבחן. _____
10. בזמן הארוחה **דברנו** על הנושאים החשובים שעלו בחדשות. _____

הוצאת שורשים

מטרה: כל אדם צריך לדעת להוציא שורש מפועל נתון כדי להשתמש במגוון האפשרויות של השורש וליצור משפחות מילים.

דרך העבודה: להציג בפני התלמידים פועל כלשהו, להדגיש את שלוש אותיות השורש (בצבע, או בחיזוק האותיות). יש לחזור ולהסביר את מהות הפועל בעברית, הכולל גוף, זמן ומהות, ולהדגיש שבהוצאת השורשים מנטרלים את הגוף ואת הזמן ונשארים רק עם המהות = השורש.

אחת האפשרויות למצוא את השורש היא לשאול מה הוא עשה אתמול = צורת העבר בזכר ומקבלים את השורש (עבר-זכר = עז = ראשי תיבות המקלים על התלמיד לזכור מה עליו לעשות. לדוגמה: משחקים – מה הוא עשה אתמול/ הע"ז של המילה? = שחק, וזה השורש).

לדוגמה: כתבתי = גוף (אני) + זמן (עבר) + השורש = כתב. זו המהות של הפועל.

תרגול: שורה של פעלים, להוציא שורשים.

כתבו את שורשו של כל פועל: שָׁמְרָנוּ, הִצְלַחְתִּי, תִּתְקַדֵּם, נִמְסְרוּ, בִּקְשָׁנָה, מִבְּטָלָת, מוֹסְרִים, הִסְדֵּר, יִשְׁפֹּץ.

בכיתה מתקדמת יותר - אפשר לבנות טורים של - שורש זמן וגוף | ורשימה של פעלים

לדוגמה: הִלְכָנוּ	הל"כ עבר מדברים (גוף I/אנחנו)
נִשְׁאַרְתֶּם	שא"ר עבר נוכחים (גוף II/אתם)
שׁוֹמְעִים	שמ"ע הווה נסתרים (= רבים/גוף III)
קִדְמָתִי	קד"מ עבר מדבר/ת (גוף I = אני)
יִבְקֹשׁוּ	כולם = אנחנו, אתם, הם)
צָנְנוּ	
מִלְבִּישִׁים	
אָבְדָק	
הִתְקַשְּׂרוּ	
תִּתְמַקְּדִי	
אֲדַבֵּר	

התלמיד ימלא את הטורים בנתונים שהוא מוציא מכל פועל.

קישור/QR CODE	תרגיל 2 – כתבו פועל מתאים
bit.ly/2ZeA8rE 	נסתרים+עבר+כ.ת.ב. <input type="text"/> מדבר+עבר+ש.מ.ר. <input type="text"/> יחידה+הווה+ר.ק.ד. <input type="text"/>

	<input type="text"/> נסתר+עתיד+ל.ב.ש <input type="text"/> נוכחים+עבר+א.מ.ר <input type="text"/> נסתרת+עתיד+ת.ר.מ <input type="text"/> נוכח+עבר+ב.ר.ח <input type="text"/> נסתרים+עתיד+ש.ט.פ <input type="text"/> מדבר+עבר+נ.ה.ג <input type="text"/> מדברים+עבר+ש.ח.ק
--	---

QRC/קישור ODE bit.ly/2L8hNCT 	תרגיל 3 – השלם את המשפטים בעזרת השורש שבסוף המשפט דנה _____ עם דני במשך כל הערב. הם _____ יפה במיוחד / ר.ק.ד. הנערים _____ ארוחת ערב מאוחר בלילה כי למדו למבחן חשוב, ולא _____ ארוחה נוספת היום / א.כ.ל אתמול גילה ואני _____ למבחן בלשון. מחר _____ למבחן במתמטיקה / ל.מ.ד. אחר הצהריים דודי _____ החולצה הלבנה כי אתמול _____ את החולצה הכתומה. / ל.ב.ש אתמול דורית ואני _____ לדחות את המבחן בשבוע, והמורה אמרה שיוסי גם זאת שלשום. / ב.ק.ש אתמול התקיימה תחרות "נינג'ה ישראל" ודני _____ בתחרות. גם מועמדים נוספים בה / ש.ת.פ
--	--

תרגול

<u>QR CODE</u>	<u>קישור</u>	<u>מתוך אתר:</u>
	https://bit.ly/2ZtzKWn	מט"ח מבוא לפועל גופים, זמנים ושורשים

הבניינים

מה ההבדל בין "כתבתי" לבין "הכתבתי"? מתי משתמשים בזה ומתי בזה?

ההבדל הוא בהוראה של כל אחד מהם:

כתבתי = כתבתי לעצמי, אני בצעתי את הפעולה, וזו פעולה פשוטה, רגילה, יומיומית.

הכתבתי = גרמתי למישהו אחר לכתוב. לא אני בצעתי את הפעולה, אבל הייתה כאן גרימת פעולה/שרשרת של פעולות, אני עשיתי משהו: גרמתי למישהו אחר לכתוב, כלומר בעקבות הפעולה שלי, מישהו נוסף עשה פעולה.

הבדלים אלה קיימים לכל אורך השפה, והפעלים ערוכים בקבוצות. קבוצות אלה נקראות "בנינים". לכל קבוצה כזו = בנין = יש שם ומשמעות:

שם הבניין	משמעותו	דוגמות
בנין פִּעַל / קַל	פעולות רגילות, יומיומיות לכל הפעלים בבנין זה תהיה משמעות של פעולה רגילה.	כָּתַב, לָבַשׁ, צָחַק
בנין נִפְעַל	סביל, הדדי, חוזר. לכל הפעלים בבנין זה תהיה משמעות של פעולה סבילה, או הדדית, או חוזרת (נפגש עם מישהו = הדדי. נסגר בחדרו = סגר את עצמו, הפעולה חזרה אליו).	נִכְתַּב, נִפְגַּשׁ, נִסְגַּר
בנין הִפְעִיל	גורם פעולה, פעולה רגילה. לכל הפעלים בבנין זה תהיה משמעות של גרימת פעולה.	הִלְבִּישׁ, הִכְתִּיב
בנין הִפְעִל	סביל = מקבל פעולה לכל הפעלים בבנין תהיה משמעות של קבלת פעולה = סביל	הִלְבַּשׁ, הִכְתֵּב
בנין פִּעַל	פעולות חזקות, מכוונות, נִשְׁנוּת (חוזרות על עצמן), רצוניות כל הפעלים בבנין זה משמעותם תהיה של פעולות חזקות.	שָׁבַר, רָקַד, כָּרַר
בנין פִּעַל	פעולות סבילות = מקבל פעולה משמעות כל הפעלים בבנין תהיה של קבלת פעולה = סבילות	שָׁבַר, רָסַק
בנין הִתְפַּעֵל	פעולות חוזרות, הדדיות, מכוונות. כל הפעולות בבנין זה תהיינה בעלות משמעות של פעולה חוזרת, או מכוונת, או הדדית (התכתב עם מישהו = הדדיות; התלבש = הלביש את עצמו = פעולה חוזרת).	הִתְלַבַּשׁ, הִתְכַּתֵּב

תרגיל

הפעל את הטבלה הבאה:

המסמכות	הבניין	הלחן	השורה	הפועל
				התמקד
				צמח
				אשכח
				לוקדים
				תלביש
				ירש
				סדר
				מסדרים
				נקה

<https://bit.ly/30BZool>

איך מוצאים את הבניין (והשורש)?

מעבירים את הפועל הנתון לזמן עבר בצורת הזכר (ע"ז). לדוגמה: פועל נתון – ימסר. צורת העבר-זכר (הוא אתמול): מָסַר. הניקוד והצליל של הפועל מָסַר זהה לצורת הניקוד והצליל

של שם הבניין פעל, לכן הבנין של הפועל ימסר הוא פעל (שכינויו הוא "קל"), והשורש הוא מס"ר. דוגמה נוספת: הפועל הנתון הוא הָזַהַר, וצורת הע"ז (הוא אתמול) היא נָזַהַר = נִפְעַל צליל זהה. לכן הבניין הוא נפעל והשרש הוא זה"ר.

תרגיל - הפיחו את הטבלה:

הפועל	צ"ע	שורש	בנין	משמעות	למן	אור
הִפְעִילוּ						
הִקְרִיטוּ						
מִצְלִיחִים						
יִסְבְּכוּ						
תִּבְטְחוּ						
אֶפֶח						
תִּסְלַקוּ						
אֶמַר						
אֶקְיֵט						
מוֹסְרִים						
הִתְאַמֵּץ						
תִּתְרַגְּלִי						
אֶסַּפֵּר						
יִקְדְּמוּ						
נִכְסֵה						
תִּתְקַשְּׁרָה						
אֶסְדֵּר						
שְׂכַחְתִּי						
סוֹרְקֵת						
יִמְסְרוּ						

<https://bit.ly/2MCBINT>

תרגול מסכם

QRC/קישור
ODE

bit.ly/2L8hNCT

מלא את המשבצות:

שם פועל	זמן	שורש	בניין	הפועל
				התישבתי
				קבלנו
				מצליחים
				דלגה
				מתרימים

הפועל : תִּשְׁבֵּר הוא בבנין:

- פועל
- הופעל
- הפעיל
- נפעל

הפועל : מְמַתְּקִים הוא בבנין:

- הפעיל
- נפעל
- התפעל
- הופעל

הפועל : הִתְרַגְּשְׁתִּי הוא בבנין:

- הפעיל
- הופעל
- התפעל
- פיעל

ארגוני המורים יִשְׁבְּתוּ מחר
הפועל יִשְׁבְּתוּ הוא בבניין הפעיל

נכון לא נכון

התלמידים יִבְחֲנוּ על כל הנושאים
הפועל יִבְחֲנוּ הוא בבניין נפעל

נכון לא נכון

מלא את המשבצות:

שם פעולה	גוף	שורש	בניין	הפועל
				התישבתי
				יִסְכִּים
				נִכְתְּבוּ
				מִשְׁתַּגְּעִים
				מִתְרִימִים
				מִבְּלִיגִים
				מִסְתַּלְקֵת
				שׁוֹתֵלֵת

מלא את המשבצות:

שם פועל	זמן	שורש	בניין	הפועל
				טפּלנוּ
				נְדַחְקִים
				נִכְתְּבוּ
				סִיְרָתָם
				הִרְגָּשְׁנוּ

מלא את המשבצות:

שם פועל	זמן	שורש	בניין	הפועל
				מְפַלְגִים
				נִצְבְּרִים
				שִׁלְפָה
				יִסְמִיקוּ
				תִּתְמַרְדּוּ

תרגול גזרת השלמים:

דף עזר – סיכום גזרת השלמים

<u>QR CODE</u>	<u>קישור</u>	<u>מתוך אתר:</u>
	https://bit.ly/34g34hN הפעלת התרגיל: "יאללה, בוא נתחיל"	לשונימי זיהוי בניינים – הבניינים בגזרת השלמים – תרגול לקראת מבחן
	https://bit.ly/2NJBCDu הפעלת התרגיל: "יאללה, בוא נתחיל"	לשונימי זיהוי בניינים – הבניינים בגזרת השלמים – תרגול משולב
	https://bit.ly/2MOglsi הפעלת התרגיל: "יאללה, בוא נתחיל"	לשונימי זיהוי בניינים – הבניינים בגזרת השלמים – תרגול מסכם
	https://bit.ly/30KfI6B	מט"ח ניתוח פעלים ושמות פועל יש צורך בססמה לאתר מט"ח
	https://bit.ly/2LjkpxD	מט"ח זיהוי בניינים
	https://bit.ly/2LgAS5O	מט"ח – פרזנטציה בריבוע כשרון בלשון – הפועל שעשועון

	https://bit.ly/34fgllp	מט"ח – פרזנטציה בריבוע המרוץ בלשון שעשועון
---	---	---

סיכום – משחק רביעיות פועל

חלק ב' - התחביר

המטרות

- לדעת לנתח משפט ברמה בסיסית.
- לדעת לזהות את סוגי המשפט.

דרך העבודה: נושא התחביר מחולק לשניים:

- א. חלקי המשפט ברמה בסיסית.
- ב. סוגי המשפט

א. חלקי המשפט

בסיס המשפט בנוי משני תפקידים - נושא ונשוא.

כדאי להבהיר לתלמידים שמשפט הוא צרוף מילים בודדות, שמקבלות "תפקיד" וכך מתקבלת משמעותו של המשפט. כשם ששחקנים על הבמה הם קודם כל אנשים עם שמות פרטיים, ורק התלבושת או הטקסט הופכים אותם לשחקנים ואת מה שהם עושים – להצגה, כך המילים, שיכולות להיות פועל, שם עצם או תואר "מתלבשות" במילות יחס והופכות למשפט.

לדוגמה: דניאל הלכה לקולנוע.

דניאל = שם פרטי. הלכה = פועל. ל = מילת יחס. קולנוע = שם עצם.

כל אחת לחוד היא חלק דיבור עם משמעות מצומצמת, אבל החיבור יחד יוצר משפט בעל משמעות שונה לחלוטין.

איך מוצאים מי הנושא ומי הנשוא?

שואלים מי על כל מילה במשפט. כאשר מקבלים תשובה לשאלה מתוך המילים שבמשפט – התשובה היא הנושא, והשאלה נשאלה על הנושא.

לדוגמה – במשפט הנ"ל – מי דניאל? אין לנו תשובה. מי הלכה? יש תשובה – דניאל. לכן דניאל = הנושא, הלכה = הנושא (כי עליה קיבלנו תשובה).

דוגמה נוספת: את הנעליים הוא נעל במהירות.

מי את הנעליים? אין תשובה. מי הוא? אין תשובה. מי נעל? – יש תשובה = הוא.

לכן - הוא = נושא נעל = נושא.

אפשרות נוספת לקבוע נושא ונושא קיימת במשפטים פועליים (שיש בהם פועל). מאתרים את הפועל במשפט ועליו שואלים – מי? התשובה תהיה כמובן הנושא.

לדוגמה: הישראלי לא יוותר על הסלולארי שלו אף פעם.

הפועל במשפט הזה הוא יוותר. מי יוותר? - הישראלי. לכן - המילה "הישראלי" היא הנושא ו"יוותר" היא הנושא.

תרגיל: סננו את הנושא ואת הנושא המשפטים הבאים: <https://bit.ly/323PwnF>

1. הפרסומת הצ'יטו הפרסומאים את המכונת החדשה.
2. הנצרה הזאת סיימה ראשונה את המבחן.
3. ראש המשפחה הצ'יח במשימתו.
4. הבנה טובה של החומר מסייעת בלימודים.

לעתים הנושא והנושא מגולמים באותה מילה. במקרה כזה יש לציין שאותה מילה היא גם נושא וגם נושא.

לדוגמה: סיימנו את התרגיל.

מי סיים? אנחנו. המילה "אנחנו" נמצאת בתוך המילה "סיימנו" (סיים + אנחנו), לכן "סיימנו" היא נושא + נושא.

יש לתת לפחות שניים שלושה תרגילים למציאת הנושא והנושא.

<https://bit.ly/2ZqPrIT>

תרגיל לדוגמה:

1. שמרנו על הרכוש.
1. הפתרונות לבציה מתמקדים בסיון מקורות הידע.
2. בדיקת הקריטריונים מטיבה על האופטימיות.
3. רשת האינטרנט יצרה מהפכה בהרצפי הצריכה של האופטימ.
4. לא מצאתי את הצט של!

כששולטים במציאת הנושא והנושא, יש ללמד את חלקי המשפט הבאים: משלים הפועל ומשלים השם.

חשוב להדגיש, שתמיד צריך לאתר את הנושא והנשוא תחילה, ורק אחר כך לפנות למשלימים. מרגע שמסמנים את הנושא והנשוא, לא מתייחסים אליהם יותר, אלא בודקים את המילים ברמת חלקי הדיבור, כלומר פעלים ושמות. כל מילה שתתקשר לפועל, תהיה משלים פועל. כל מילה שתתקשר לשם תהיה משלים שם.

לדוגמה: אנחנו מחפשים מטרה משותפת.

שלב א' - מי אנחנו? אין תשובה. מי מחפשים? אנחנו. לכן - אנחנו = נושא מחפשים = נשוא.

שלב ב' - "מטרה" - מתקשרת למילה "מחפשים" שהיא פועל, לכן מטרה = משלים פועל. "משותפת" מתחברת למילה "מטרה" שהיא שם, לכן משותפת = משלים שם.

תרגיל: ציין את התפקיד התחבירי של המילים במשפטים הבאים:

<https://bit.ly/33Z0WLb>

1. ממשלה טובה יוצרת חברה טובה.
2. אנשי הישוב דאגו לפתוח המדינה.
3. שפטנו את עצמנו לחומרה.
4. המים של ים המלח מרפאים מחלות.
5. ההורים סרבו לתת לידיהם שקופי.
6. הסוכר מליק מאד לאו.
7. אנחנו שוארים על איכות הסביבה.
8. לסביבת החיים שלנו אנחנו דואגים.
9. מצאנו את הפתרון לשאלה.
10. מחקן כדורסל מפורסם קלע שלושה סלים רצופים.

תרגול

	https://bit.ly/32joKYE	מט"ח – פרזנטציה בריבוע משלים פועל שעשועון
---	---	--

ב. סוגי משפט

ישנם שלושה סוגים עיקריים של משפט: משפט פשוט, משפט מאוחה/מחובר ומשפט מורכב.

מטרה: לדעת לזהות את סוג המשפט הנכון מבין משפטים נתונים.

דרך העבודה: יש להבין את ההבדל בתבנית המשפט בין המשפטים:

א. **המשפט הפשוט:** במשפט זה יש נושא אחד, נשוא אחד ומשלימים שונים.

לדוגמה: אחיו של אורי קנה שלוש מחברות חדשות.

הנשוא (מי קנה?) = קנה הנושא (התשובה לשאלה) = אחיו.

של אורי (מתחבר למילה אחיו) = משלים שם; שלוש מחברות (מתחבר למילה קנה) =

משלים פועל; חדשות (מתחבר למילה מחברות) = משלים שם.

ניתן לראות שבמשפט הנ"ל יש רק נושא אחד ונשוא אחד.

משלימים שונים אינם משנים את סוג המשפט!!

ב. **המשפט המאוחה/המחובר:** המשפט המאוחה בנוי מחיבור של שני משפטים יחד, לכן הוא

נראה גם מאוחה וגם מחובר. בכל אחד משני המשפטים יש נושא ונשוא. בין המשפטים

יש פסיק ואחריו מילת קישור.

לדוגמה -

ירדנה יצאה מהחדר, אבל רותי נשארה. משפט א' – ירדנה יצאה מהחדר משפט ב' – רותי

נשארה. בין המשפטים יש פסיק וגם מילת הקישור "אבל".

ירון למד בחריצות, לכן הוא הצליח במבחן. משפט א' – ירון למד בחריצות. משפט ב' – הוא

הצליח במבחן. בין המשפטים יש פסיק ומילת הקישור "לכן".

במשפט המאוחר, כל אחד מהמשפטים נקרא "איבר" והם ממוספרים באותיות – איבר א',

איבר ב'.

איבר ב' מתחיל עם מילת הקישור.

לדוגמה: היום שורר שרב כבד, על אף זאת יצאו רבים לטייל.

איבר ב'

איבר א'

למילות הקישור יש משמעות, לכן הן ממלאות תפקיד לוגי (הגיוני):

1. קשר של הוספה - ו, גם, אף, זאת ועוד, בנוסף לכך, יתרה על כך.....
2. קשר של ניגוד - אך, אבל, אולם, ברם, בניגוד לכך, לעומת זאת.....
3. קשר של סיבה/תוצאה - לכן, מסיבה זו, כתוצאה מכך, עקב זאת, בשל כך, בגלל זה.....
4. קשר של ויתור - למרות זאת, על אף זאת, אף על פי כן.....
5. קשר של תנאי - במקרה של, בלא זה/זאת.....

לדוגמה: ערך הכסף בעולם ירד, לעומת זאת ערך המטבע הישראלי עלה.

הקשר הלוגי של המשפט הוא ניגוד.

<https://bit.ly/30TQCCw>

תרגילי לדוגמה:

- א. במשפטים הבאים ציינו את סוג המשפט:
(פשוט או מחובר (מאוחד)).
- ב. במשפטים המחוברים (מאוחדים) ציינו את סוג הקשר הלאזי.
 1. החדשות המרציסות עוררו בהלה בציבור.
 2. הזמרת המפורסמת תופיע בסדרת מופעים, אבל כל הכרטיסים אזלו.
 3. קנינו מכשיר מיוחד לסחיטת ירקות ופירות, ואנחנו נהנים ממנו טרם.
 4. החוקר התאמר על אי בודד כדי לחקור את חיות הבר.
 5. לכבוד יום העצמאות קיטו את כל הכיכרות בדגלים.
 6. הדגלים של יום העצמאות נשארו תלויים זמן רב, לכן הם נקרעו.
 7. למרות המש יצאנו לטיול בחוץ.
 8. ירד עט, למרות זאת יצאנו לטיול בחוץ.

המשפט המורכב: משפט זה בנוי משני חלקים התלויים זה בזה - חלק אחד - הנקרא עיקרי - משעבד את החלק האחר הנקרא פסוקית.

בין העיקרי לפסוקית יש מילות שעבוד: **ש, כי, אשר, כאשר, כש, מפני ש, אחר ש, בזמן ש, אם, לו, אילו,**

חשוב לזכור – הפסוקית מתחילה במילת השעבוד.
לדוגמה: כולם מקווים שהממשלה החדשה תחזיק מעמד.

עיקרי פסוקית

החלק שמתחיל באות "ש" הוא הפסוקית. החלק האחר הוא העיקרי.

הפסוקית יכולה להיות גם בתחילת המשפט, אבל היא תמיד תהיה פסוקית, מפני שהיא מתחילה במילת השעבוד.

כאשר משפט מתחיל בפסוקית, יש פסיק בינה לבין המשפט העיקרי.
לדוגמה: **אף על פי ששורר שרב, יצאנו לטיול.**

פסוקית עיקרי

הכלב של משה נובח מפני שהוא מרגיש סכנה.

עיקרי פסוקית

תרגיל לדואמה: לפניכם משפטים מורכבים. סמנו את הפסוקית בכל משפט

<https://bit.ly/2Uiglwo>

1. בארות המים התיישבו לפני שהייתה שנת בצורת.
2. לפני שאיחרתי לשיצור, לא הבנתי את הנאמר.
3. אני רצב כי לא אכפת!
4. אחרי שנסייט את השיצור, נלך לאכול.
5. כשהמדען הציג את עבודתו, הקשיבו לו כל הנוכחים קשה רב.
6. מנהל טוב מקפיד עלפחות חלק מהרווחים יישארו בקופה.
7. אני מציצה שנמסיק לתראל.
8. שמעתי שהטיוף שלהט היה מוצלח מאד.
9. אף על פי שתראלנו, אנחנו לקוקים לתראל נוסף.
10. התכנית שהציג השר ההכיר לא התאימה לקווי המתאר שהמשרד תמך בהט.

- בספרי הלמוד השונים יש שפע של תרגילים בתחביר.

לאחר שמראים את שלושת סוגי המשפט - באותו שיעור - זה בצד זה, יש להסביר את

תהליך העבודה:

- יש לחפש את מילת ה**שעבוד**. אם נמצאה, יש לסמן אותה בעיגול ולבדוק אם יש שני משפטים - כלומר פעמיים נושא ונושא.
- אם לא מוצאים מילת שעבוד, מחפשים **פסיק** **שצמודה לו מילת קישור**. אם נמצאו - תוחמים אותם בריבוע ובודקים אם אכן נמצאים שני משפטים, כלומר פעמיים נושא ונושא.
- אם לא נמצאה מילת שעבוד, ולא נמצאה מילת קישור, סימן שזה משפט **פשוט**, שיש בו רק נושא אחד ונושא אחד.

תראו לדוגמה:

אפניכט עלוה משפטיט.

א. קבצו את סוף המשפט (פלוט, מחובר/מאוחד, מורכב)

ב. ציינו מהו הקשר הלאומי המשותף לעליות המשפטים.

- בחורף האחרון ירדו מעלים רבים, אף על פי כן משיכים להתכופף מי יט.*
- אף על פי שירדו מעלים מרובים, המשיכו הרשויות להתכופף מי היט.*
- למרות המעלים המרובים משיכות הרשויות להתכופף מי יט.*

תהליך העבודה:

- בודקים אם במשפט הראשון יש מילות שעבוד (ש, כי, אשר, כאשר וכו') מאחר שאין, ממשיכים ובודקים אם יש פסיק שאחריו יש מילת קישור. במשפט הראשון יש גם פסיק וגם מילות קישור(אף על פי כן), לכן זה משפט מחובר/מאוחד.
- בודקים את המשפט השני - האם יש בו מילת שעבוד? כן, יש בו שעבוד(אף על פי ש....), לכן זה משפט מורכב. מסמנים את החלק שמתחיל בשעבוד ומתחמים אותו עד הפסיק - אף על פי שירדו גשמים מרובים. זוהי הפסוקית.
- בודקים את המשפט השלישי - האם יש בו מילת שעבוד? = לא. האם יש בו פסיק שאחריו מילת קישור = לא. מכאן שלפנינו משפט פשוט. ליתר בטחון בודקים אם יש בו נושא אחד ונושא אחד בלבד.

<https://bit.ly/32k7a6G>

תראו סוגי משפטים:

1. לפניך משפט:

החקלאים הקדמונים תראו רבות
לאיכות חיינו, לכן אני מודה להם.

_____ סוג המשפט:

_____ משפט שם המשפט:

_____ משפט כווצל המשפט:

2. לפניך משפט:

הנצרים מתאננים באימוני ספורט רבים מפני שכואר לפני
זבה שואר מפני מחלות.

_____ סוג המשפט:

_____ הנשא המשפט הציקרי הוא:

_____ הנשא הכסוקית הוא:

_____ משפט שם המשפט:

_____ משפט כווצל המשפט:

3. לפניך משפט:

ציון כסיבי מליק לבריאות, לכן ההנהלה התקינה פירות ציון
מיוחדות.

_____ סוג המשפט:

_____ הנשא באיבר הראשון הוא:

_____ הנשא באיבר השני הוא:

_____ משפט שם המשפט:

_____ משפט כווצל המשפט:

הצעה לתרגיל מסכם התחביר:

<https://bit.ly/2HCwywS>

א. קבצו את סוג המשפט (פשוט, מחובר/מאוחד, מורכב).

(מי שרוצה רמה גבוהה יותר, יכול לבקש במשפט מורכב

יתחמו את הפסוקית).

ב. ציינו את תפקידן התחבירי של המילים המסומנות בקו.

1. אני מציעה שנטפס אל ראש ההר כדי לראות את השקיעה.

2. הרוחות העזות הציפו את עלי העצים למרחק גדול מאד.

3. האבטלה בערי השדה גבוהה מאד, לכן רבים צולעים אותן.

4. הוא מוסיף מלח למלוןו עוד לפני שהוא טועם אותו.

5. המנהיג הגולה של טיבט דואל בעקרון של אי-אלימות.

6. רבבות מצריצ'ים התכנסו כדי לשמוע את דבריו של המנהיג.

7. מחאה חברתית היא סימן מובהק לכך שהמצמדות הנמוכים אינם

מרוצים.

8. הישיבה כונסה ברעז האחרון, לכן רבים מחברי הוועד לא הציגו.

9. כל אדם אחראי למעשיו, למרות זאת רבים מתנצרים מאחריות על

מעשיהם.

10. השיטפונות הקשים שירדו באירופה, הציפו ערים רבות.

תרגול

	https://bit.ly/2HD8p9r	מט"ח – פרזנטציה בריבוע משחק ניתוח תחבירי שעשועון
	https://bit.ly/2NKSEko	מט"ח – פרזנטציה בריבוע סוגי משפטים שעשועון

שם המספר

למורה - את שם המספר יש לשייך לעבודת התלקיט.

את שם המספר ממיינים לשלוש קבוצות: מספר מונה, מספר סודר ומספר חלקי.

א. מספר מונה

במספר מונה יש שתי צורות עיקריות - כמו בשם: זכר ונקבה, כשלכל צורה יש נפרד ונסמך.

כשאנו סופרים, אנו משתמשים בצורת הנקבה!

זכר		נקבה	
נסמך	נפרד	נסמך	נפרד
אֶחָד-	אֶחָד	אֶחָת-	אֶחָת
שְׁלֹשֶׁת-	שְׁלוּשָׁה	שְׁלוֹשׁ-	שְׁלוֹשׁ
אַרְבַּעַת-	אַרְבַּעַה	אַרְבַּע-	אַרְבַּע
שְׁמוֹנֶת-	שְׁמוֹנָה	שְׁמוֹנֶה-	שְׁמוֹנָה

בזכר הצורות ארוכות.

בנקבה הצורות קצרות.

בזכר - סיומת אה < את

בנקבה אין הבדל בין צורות

< את

הנפרד לבין צורות הנסמך.

צורת נסמך תופיע רק במספר מונה עד 10. מעל 10 – אין צורות נסמך.

צורת נסמך תופיע רק לפני שם מiodע!

זכר	נקבה
אחד-	אחת-עשרה
עשר	שתיים-עשרה
שנים-עשר	שלש-עשרה
שלושה-עשר	*
*	שמונה-עשרה
שמונה-עשר ...	וכו'

במספרים: 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 - אין הבדל בין זכר לנקבה.
100 – מאה – נקבה: שלוש מאות, ארבע מאות... שמונה מאות..
1000 – אלף – זכר: שלושת אלפים... ששת אלפים, שבעת אלפים, תשעת אלפים...

שימו לב!

1. את ימי החודש מונים במספר מונה זכר: אחד במאי, תשעה באב, עשרה בטבת.
2. שמות עצם כמו: איש, דקה, מטר, דונם, יום, חודש, שנה, ליטר, קילוגרם, טון, אחוז, שקל,,, מעל 10 – ניתן להשתמש בצורת היחיד: שלושים מטר. (אבל: שלושה מטרים).
3. אחרי המילה "פי" שם המספר יהיה בזכר: פי שבעה, פי עשרה.
4. ו' החיבור מנוקדת בהתאם לכללים:
בקמץ - לפני וְשֵׁשׁ, וְשִׁבְעִי, וְתִשְׁעִי, וְרִבְעִי
בשורוק - לפני שווא: וְשִׁתִּים, וְשְׁלוֹשָׁה, וְשִׁמוֹנֶה.. (וְשֵׁי..)
בפתח - לפני חטף פתח: וְחֲמִשָּׁה, וְחֲמִשִּׁים..
5. מספר סתמי יצוין בנקבה. זה מספר שאין אחריו כינוי. (אפשר להוסיף לפניו את המילה "מספר")
אני נוסעת באוטובוס עשרים וְתִשְׁעִי.
פתח בעמוד שלושים וְשִׁתִּים.

ב.מספר סודר

נקבה: ראשונה, שנייה, שלישית... ה אחת עשרה, ה שתיים עשרה..
זכר: ראשון, שני, שלישי... ה אחד עשר, ה שנים עשר..

תרגיל א – סמנו את התשובה הנכונה

1. חברתי דרה ברחוב הרצל.
 - א. פלוסיט ופּאָנָה לַפְנֵי פלוּסֶה נַיִט.
 - ב. פלוסיט ופּאָנָה לַפְנֵי פלוּסֶה נַיִט.
 - ג. פלוסיט ופּאָנָה לַפְנֵי פלוּסֶה נַיִט.
 - ד. פלוסיט ופּאָנָה לַפְנֵי פלוּסֶה נַיִט.
2. א. המחיר שפּאַמְתִּי בַּעֲבוּר עֲשָׂרִים וארבעת הצפרונות האלה הוא תשעה שקלים.
 - ב. המחיר שפּאַמְתִּי בַּעֲבוּר עֲשָׂרִים וארבעה הצפרונות האלה תשעה שקלים.
 - ג. המחיר שפּאַמְתִּי בַּעֲבוּר עֲשָׂרִים וארבע הצפרונות האלה תשע שקלים.
 - ד. המחיר שפּאַמְתִּי בַּעֲבוּר עֲשָׂרִים וארבעת הצפרונות האלה תשע שקלים.
3. א. אבוא לַבְּקֵר אַצְלָכֶם בַּעֲשָׂרִים וּרְבִיעִי בַּחֹדֶשׁ.
 - ב. אבוא לַבְּקֵר אַצְלָכֶם בַּעֲשָׂרִים וארבעה בַּחֹדֶשׁ.
 - ג. אבוא לַבְּקֵר אַצְלָכֶם בַּעֲשָׂרִים וּרְבִיעִי בַּחֹדֶשׁ.
 - ד. אבוא לַבְּקֵר אַצְלָכֶם בַּעֲשָׂרִים וארבעה בַּחֹדֶשׁ.
4. א. נבחנו בשמֹנֶת המקצועות החשובים.
 - ב. נבחנו בשמֹנֶת המקצועות החשובים.
 - ג. נבחנו בשמֹנֶה המקצועות החשובים.
 - ד. נבחנו בשמֹנֶה המקצועות החשובים.
5. א. בפסטיבל הזמר הפלוּסֶה לכה שיר מספר שבע.
 - ב. בפסטיבל הזמר הפלוּסִי לכה שיר מספר שבעה.
 - ג. בפסטיבל הזמר הפלוּסֶה לכה שיר מספר שבעה.
 - ד. בפסטיבל הזמר הפלוּסִי לכה שיר מספר שבע.
6. א. אאלנו את פלוּסֶת הבנות מהט חמשת החושים.
 - ב. אאלנו את פלוּסֶת הבנות מהט חמשת החושים.
 - ג. אאלנו את פלוּסֶת הבנות מהט חמֵש החושים.
 - ד. אאלנו את פלוּסֶת הבנות מהט חמֵש החושים.

7. א. בראשון בספטמבר קראתי את החומר הזה ארבע פעמים.
ב. באחד בספטמבר קראתי את החומר הזה ארבעה פעמים.
ג. באחד בספטמבר קראתי את החומר הזה ארבע פעמים.
ד. בראשון בספטמבר קראתי את החומר הזה ארבעה פעמים.

8. ביישוב זה גרים

- א. ארבעים ועשר אלף ושמנה מאות תושבים.
ב. ארבעים ועשר אלף ושמנה מאות תושבים.
ג. ארבעים ועשר אלף ושמנה מאות תושבים.
ד. ארבעים ועשר אלף ושמנה מאות תושבים.
9. א. שיר מספר שתיים הפסטיבל הוא שירו הצעירים וארבע של המסורר הצעיר.
ב. שיר מספר שניים הפסטיבל הוא שירו הצעירים וארבעה של המסורר הצעיר.
ג. שיר מספר שניים הפסטיבל הוא שירו הצעירים וארבע של המסורר הצעיר.
ד. שיר מספר שתיים הפסטיבל הוא שירו הצעירים וארבעה של המסורר הצעיר.

10. קנינו כרטיסים

- א. בשורה החמישית בכיסא שלוש עשרה.
ב. בשורה החמש בכיסא שלוש עשרה.
ג. בשורה החמישית בכיסא שלושה עשר.
ד. בשורה חמש בכיסא שלושה עשר.
11. א. קנינו את צעריים ושמנה הצטיים בחנות שברחוב השלישי מכאן.
ב. קנינו את צעריים ושמנת הצטיים בחנות שברחוב השלישי מכאן.
ג. קנינו את צעריים ושמנה הצטיים בחנות שברחוב השלישי מכאן.
ד. קנינו את צעריים ושמנה הצטיים בחנות שברחוב השלישי מכאן.

12. חברי יחול את יום ההולדת

א. השש צערה בעשרים וחמישי במאי.

ב. הששה עשר בעשרים וחמישה במאי.

ג. השש צערה בעשרים וחמש במאי.

ד. הששה עשר בעשרים וחמישי במאי.

13. מספר המנוי שלי הוא

א. אחת, שבע, ארבע, שמונה.

ב. אחת, שבע, ארבע, שמונה.

ג. אחת, שבעה, ארבעה, שמונה.

ד. אחד, שבע, ארבע, שמונה.

14. ללשכת הצבודה הניצו החודש

א. כְּשֶׁבַעַת אלפים שמונה מאות חמישים ושלשה מובטלות ומובטלים.

ב. כְּשֶׁבַעַת אלפים שמונה מאות חמישים ושלוש מובטלות ומובטלים.

ג. כְּשֶׁבַעַת אלפים שמונה מאות חמישים ושלשה מובטלות ומובטלים.

ד. כְּשֶׁבַעַת אלפים שמונה מאות חמישים ושלשה מובטלות ומובטלים.

15. א. בעשרים ושמונה בחודש תתקיים בחינת הבכרות בלשון.

ב. בעשרים ושמונה בחודש תתקיים בחינת הבכרות בלשון.

ג. בעשרים ושמונה בחודש תתקיים בחינת הבכרות בלשון.

ד. בעשרים ושמונה בחודש תתקיים בחינת הבכרות בלשון.

16. א. בסרט ישבנו בשורה שמונה צערה בכיסא עשרים וארבע.

ב. בסרט ישבנו בשורה שמונה צערה בכיסא עשרים וארבע.

ג. בסרט ישבנו בשורה שמונה צערה בכיסא עשרים וארבעה.

ד. בסרט ישבנו בשורה שמונה צערה בכיסא עשרים וארבעה.

17. מחיר השמן צלה פי

- א. שתי, כלאמר בחמישה שקלים.
- ב. שני, כלאמר בחמישה שקל.
- ג. שתי, כלאמר בחמישה שקל.
- ד. שני, כלאמר בחמישה שקלים.

18. א. צרית וששת הבנים שהכיתה נכחו השיצור הצרית וארבעה בחודש.
ב. צרית וששה הבנים שהכיתה נכחו השיצור הצרית וארבעה בחודש.
ג. צרית ושש הבנים שהכיתה נכחו השיצור הצרית וארבע בחודש.
ד. צרית וששה הבנים שהכיתה נכחו השיצור הצרית ורביעי בחודש.

19. א. בני יחול את יום הולדתו הששה עשר הארבעה באוקטובר.
ב. בני יחול את יום הולדתו הששה עשר הרביעי באוקטובר.
ג. בני יחול את יום הולדתו השש עשרה הארבעה באוקטובר.
ד. בני יחול את יום הולדתו השש עשרה בארבע באוקטובר.

20. א. בהצגה ישבנו בשורה שש הכיסא פלוס צרה.
ב. בהצגה ישבנו בשורה ששה הכיסא פלוס צרה.
ג. בהצגה ישבנו בשורה שש הכיסא פלוס צרה.
ד. בהצגה ישבנו בשורה ששה הכיסא פלוס צרה.

תרכיף ב – סמנו את התשובה הנכונה

1. א. מצרים ופלוס ביולי וצד צרים וחמישי בו יתקיים פסטיבל כרמיאל.
ב. מצרים ופלוס ביולי וצד צרים וחמישה בו יתקיים פסטיבל כרמיאל.
ג. מצרים ופלוס ביולי וצד צרים וחמש בו יתקיים פסטיבל כרמיאל.
ד. מצרים ופלוס ביולי וצד צרים וחמישי בו יתקיים פסטיבל כרמיאל.
2. א. פגתי את ארבע התלמידים באוטובוס צרים ותצ.
ב. פגתי את ארבעת התלמידים באוטובוס צרים ותוצי.
ג. פגתי את ארבע התלמידים באוטובוס צרים ותצה.
ד. פגתי את ארבעת התלמידים באוטובוס צרים ותצ.
3. א. אחיר פֶּלֶש החוקרות גדול פי שבצ ממחיר הספר.
ב. אחיר פֶּלֶש החוקרות גדול פי שבצ ממחיר הספר.
ג. אחיר פֶּלֶש החוקרות גדול פי שבצה ממחיר הספר.
ד. אחיר פֶּלֶש החוקרות גדול פי שבצה ממחיר הספר.
5. א. בפֶּלֶש החודשים האחרונים קניתי אחד צר צטי.
ב. בפֶּלֶש החודשים האחרונים קניתי אחד צרה צטי.
ג. בפֶּלֶש החודשים האחרונים קניתי אחד צר צטי.
ד. בפֶּלֶש החודשים האחרונים קניתי אחת צרה צטי.
6. א. מדוע לא צוית תרכיף שמונה בצמוד חמש צרה?
ב. מדוע לא צוית תרכיף שמונה בצמוד חמישה צר?
ג. מדוע לא צוית תרכיף שמונה בצמוד חמש צרה?
ד. מדוע לא צוית תרכיף שמונה בצמוד חמישה צר?
7. א. שיר מספר אַחַת לכה במקום שני בפסטיבל הלמר התשיעי.
ב. שיר מספר אַחַת לכה במקום שני בפסטיבל הלמר התשיעי.
ג. שיר מספר אַחַד לכה במקום שני בפסטיבל הלמר התשיעי.
ד. שיר מספר אַחַד לכה במקום שני בפסטיבל הלמר התשיעי.

8. א. הקונה השמונה עשר לכה בשמונה מאות חמישים וסניט שקל'ט.
ב. הקונה השמונה עשרה לכה בשמונה מאות חמישים וסניט שקל'ט.
ג. הקונה השמונה עשר לכה בשמונה מאות חמישים וסניט שקל'ט.
ד. הקונה השמונה עשר לכה בשמונה מאות חמישים וסניט שקל'ט.

9. א. שְׁבַעַת אַלְפִיט נְשִׁיט הַשְׁתַּתְּפוּ בְּצַעֲדַת אַרְבַּעַת הַיּוֹמִיט.
ב. שְׁבַעַת אַלְפִיט נְשִׁיט הַשְׁתַּתְּפוּ בְּצַעֲדַת אַרְבַּעַת הַיּוֹמִיט.
ג. שְׁבַעַת אַלְפִיט נְשִׁיט הַשְׁתַּתְּפוּ בְּצַעֲדַת אַרְבַּעַת הַיּוֹמִיט.
ד. שְׁבַעַת אַלְפִיט נְשִׁיט הַשְׁתַּתְּפוּ בְּצַעֲדַת אַרְבַּעַת הַיּוֹמִיט.

10. א. לַבְּטִיּה הַדִּיצוּ שְׁנִיט מֵאַרְבַּעַת הַמֹּרֹת הַחֲדָשׁוֹת.
ב. לַבְּטִיּה הַדִּיצוּ שְׁנִיט מֵאַרְבַּעַת הַמֹּרֹת הַחֲדָשׁוֹת.
ג. לַבְּטִיּה הַדִּיצוּ שְׁנִיט מֵאַרְבַּעַת הַמֹּרֹת הַחֲדָשׁוֹת.
ד. לַבְּטִיּה הַדִּיצוּ שְׁנִיט מֵאַרְבַּעַת הַמֹּרֹת הַחֲדָשׁוֹת.

11. א. יִשְׁבְּתִי צֹמֶכַט בְּשֹׁרֵה תַּסַּע.
ב. יִשְׁבְּתִי צֹמֶכַט בְּשֹׁרֵה תַּסַּעַה.

12. א. רַק בַּחֲנוֹת הַשְּׁמוֹנֶה רֵאִיתִי אֵת שְׁמוֹנֶה הַבֹּבֹת שְׁחִיפְתִּי.
ב. רַק בַּחֲנוֹת הַשְּׁמוֹנֶה רֵאִיתִי אֵת שְׁמוֹנֶת הַבֹּבֹת שְׁחִיפְתִּי.
ג. רַק בַּחֲנוֹת שְׁמוֹנֶה רֵאִיתִי אֵת שְׁמוֹנֶת הַבֹּבֹת שְׁחִיפְתִּי.
ד. רַק בַּחֲנוֹת שְׁמוֹנֶה רֵאִיתִי אֵת שְׁמוֹנֶה הַבֹּבֹת שְׁחִיפְתִּי.

13. א. בַּצְּמוֹד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה תִּמְצָאוּ אֵת הַפְּתָרֹנוֹת שֶׁל עֶשְׂרִיט וְחֲמֵשׁ הַבְּצִיּוֹת.
ב. בַּצְּמוֹד חֲמִיּשֵׁה עֶשְׂרֵה תִּמְצָאוּ אֵת הַפְּתָרֹנוֹת שֶׁל עֶשְׂרִיט וְחֲמִיּשֵׁה הַבְּצִיּוֹת.
ג. בַּצְּמוֹד חֲמִיּשֵׁה עֶשְׂרֵה תִּמְצָאוּ אֵת הַפְּתָרֹנוֹת שֶׁל עֶשְׂרִיט וְחֲמֵשׁ הַבְּצִיּוֹת.
ד. בַּצְּמוֹד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה תִּמְצָאוּ אֵת הַפְּתָרֹנוֹת שֶׁל עֶשְׂרִיט וְחֲמֵשׁ הַבְּצִיּוֹת.

14. א. בַּחוֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַמֵּדֵד עָלָה בְּסֵנִי אַחוּיִט וְחִצִּי.
ב. בַּחוֹדֶשׁ הַשְּׁבַעַה הַמֵּדֵד עָלָה בְּסֵנִיט וְחִצִּי אַחוּיִט.
ג. בַּחוֹדֶשׁ שְׁבַעַה הַמֵּדֵד עָלָה בְּסֵנִי אַחוּיִט וְחִצִּי.
ד. בַּחוֹדֶשׁ שְׁבַעַת הַמֵּדֵד עָלָה בְּסֵנִיט וְחִצִּי אַחוּיִט.

	https://bit.ly/2NJJ8hF	משחק זכרון – שם המספר (ענת בנטוב)
---	---	--------------------------------------

שם המספר – משחק כדורסל (מצגת אינטראקטיבית)

דף QR CODE – משימות בשם המספר

הגהה לשונית: נורית צעד

עריכה גראפית: קרן בבלי

הנחייה ולווי פדגוגי: אילת כ"ץ